

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2016/611 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Απριλίου 2016

για το έγγραφο αναφοράς σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα και τα σημεία αναφοράς της αριστείας για τον τομέα του τουρισμού βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2016) 2137]

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 46 παράγραφος 1,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 καθιερώνει την υποχρέωση για την Επιτροπή να εκπονεί έγγραφα αναφοράς για ειδικούς τομείς της οικονομίας, σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη και άλλους ενδιαφερομένους φορείς. Αυτά τα τομεακά έγγραφα αναφοράς είναι αναγκαία διότι βοηθούν τους οργανισμούς να εσπαστούν καλύτερα στις σημαντικότερες περιβαλλοντικές πτυχές ενός συγκεκριμένου τομέα και διευκολύνουν την αξιολόγηση, υποβολή εκθέσεων και βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών. Πρέπει να περιλαμβάνουν τη βέλτιστη πρακτική περιβαλλοντικής διαχείρισης, δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και, ανάλογα με την περίπτωση, σημεία αναφοράς της αριστείας και συστήματα βαθμολόγησης για τον προσδιορισμό του επιπέδου των περιβαλλοντικών επιδόσεων στους εν λόγω τομείς.
- (2) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Θέσπιση του προγράμματος εργασίας με το οποίο καθορίζεται ενδεικτικός κατάλογος των τομέων για την έγκριση κλαδικών και διακλαδικών εγγράφων αναφοράς, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)» ⁽²⁾ καθορίζει σχέδιο εργασίας και ενδεικτικό κατάλογο των τομέων προτεραιότητας για την έγκριση κλαδικών και διακλαδικών εγγράφων αναφοράς, συμπεριλαμβανομένου του τομέα του τουρισμού.
- (3) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής που έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 49 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το τομεακό έγγραφο αναφοράς για τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, οι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων για τον τομέα του τουρισμού και τα σημεία αναφοράς της αριστείας για τον συγκεκριμένο τομέα καθορίζονται στο παράρτημα.

⁽¹⁾ ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ C 358 της 8.12.2011, σ. 2.

Άρθρο 2

Οι οργανισμοί που έχουν καταχωριστεί στο EMAS στον τομέα του τουρισμού λαμβάνουν υπόψη το παρόν τομεακό έγγραφο αναφοράς και, συνεπώς, θα πρέπει:

- να χρησιμοποιούν τα σχετικά στοιχεία του τομεακού εγγράφου αναφοράς όταν αναπτύσσουν και υλοποιούν το σύστημα τους περιβαλλοντικής διαχείρισης ενόψει των περιβαλλοντικών ανασκοπήσεων·
- να παρουσιάζουν στις περιβαλλοντικές δηλώσεις τους τον τρόπο με τον οποίο έχουν χρησιμοποιηθεί οι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων, οι βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τον τομέα και τα σημεία αναφοράς της αριστείας που περιγράφονται στο τομεακό έγγραφο αναφοράς έτσι ώστε να προσδιοριστούν μέτρα και ενέργειες και, ενδεχομένως, να καθοριστούν προτεραιότητες για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων.

Άρθρο 3

Οι οργανισμοί που είναι καταχωρισμένοι στο σύστημα EMAS δεν είναι υποχρεωμένοι να πληρούν τα σημεία αναφοράς της αριστείας που ορίζονται στο τομεακό έγγραφο αναφοράς, δεδομένου ότι ο εθελοντικός χαρακτήρας του συστήματος EMAS αφήνει την αξιολόγηση της εφικτότητας των κριτηρίων αναφοράς ως προς το κόστος και τα οφέλη, στους ίδιους τους οργανισμούς.

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 15 Απριλίου 2016.

Για την Επιτροπή
Karmenu VELLA
Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή	30
2.	Πεδίο εφαρμογής	33
3.	Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα και σημεία αναφοράς της αριστείας για τον κλάδο του τουρισμού	36
3.1.	Οριζόντια θέματα	36
3.1.1.	Εφαρμογή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης	36
3.1.2.	Διαχείριση της αλυσίδας εφοδιασμού	36
3.2.	Διαχείριση προορισμού	37
3.2.1.	Σχέδια στρατηγικής ανάπτυξης προορισμού	37
3.2.2.	Διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας	37
3.2.3.	Παροχή υποδομής και υπηρεσιών	38
3.3.	Δραστηριότητες γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και ταξιδιωτικών πρακτορείων	38
3.3.1.	Μείωση και άμβλυνση του περιβαλλοντικού αντικτύπου από τις μεταφορές	38
3.3.2.	Κίνητρα για περιβαλλοντική βελτίωση των παρόχων καταλυμάτων	39
3.3.3.	Κίνητρα για βελτίωση του προορισμού	40
3.3.4.	Ανάπτυξη και προώθηση τουριστικών πακέτων και ενθάρρυνση περισσότερο βιώσιμης συμπεριφοράς από τους τουρίστες	40
3.3.5.	Αποδοτικές λειτουργίες λιανικής και γραφείου	41
3.4.	Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού στους χώρους καταλυμάτων	41
3.4.1.	Παρακολούθηση, συντήρηση και βελτιστοποίηση του συστήματος ύδρευσης	41
3.4.2.	Αποδοτικές εγκαταστάσεις παροχής νερού σε χώρους φιλοξενουμένων	42
3.4.3.	Αποδοτικός καθαρισμός	42
3.4.4.	Βελτιστοποιημένες λειτουργίες πλυντηρίου μικρής κλίμακας	43
3.4.5.	Βελτιστοποιημένες λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας ή που έχουν ανατεθεί σε εξωτερικούς συνεργάτες ...	43
3.4.6.	Βελτιστοποιημένη διαχείριση πισίνας	44
3.4.7.	Ανακύκλωση όμβριων υδάτων και οικιακών λυμάτων	44
3.5.	Διαχείριση αποβλήτων και λυμάτων σε μονάδες καταλυμάτων	45
3.5.1.	Πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων	45
3.5.2.	Διαλογή αποβλήτων και αποστολή τους για ανακύκλωση	45
3.5.3.	Επεξεργασία υγρών αποβλήτων	45
3.6.	Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας σε μονάδες καταλυμάτων	46
3.6.1.	Συστήματα διαχείρισης και παρακολούθησης της ενέργειας	46
3.6.2.	Βελτιωμένο κέλυφος κτιρίου	46

3.6.3. Βελτιστοποιημένα συστήματα θέρμανσης, εξαερισμού και κλιματισμού	47
3.6.4. Αποδοτικές εφαρμογές αντλιών θερμότητας και γεωθερμικής θέρμανσης/ψύξης	47
3.6.5. Φωτιστικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός υψηλής απόδοσης	48
3.6.6. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	48
3.7. Εστιατόρια και κουζίνες ξενοδοχείων	49
3.7.1. «Πράσινος» εφοδιασμός σε τρόφιμα και ποτά	49
3.7.2. Διαχείριση οργανικών αποβλήτων	49
3.7.3. Βελτιστοποιημένα: πλύσιμο πιάτων, καθαρισμός και προετοιμασία φαγητού	49
3.7.4. Βελτιστοποιημένα: μαγείρεμα, εξαερισμός και ψύξη	50
3.8. Κατασκήνωση/κάμπινγκ	50
3.8.1. Περιβαλλοντική εκπαίδευση των φιλοξενουμένων	50
3.8.2. Περιβαλλοντική διαχείριση υπαίθριων χώρων	51
3.8.3. Ενεργειακή απόδοση κάμπινγκ και εγκατάσταση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	51
3.8.4. Αποδοτικότητα νερού κάμπινγκ	52
3.8.5. Ελαχιστοποίηση αποβλήτων στο κάμπινγκ / στην κατασκήνωση	52
3.8.6. Φυσικές πισίνες	53
4. Συνιστώμενοι ειδικοί ανά τομέα βασικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	54

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν έγγραφο είναι ένα τομεακό έγγραφο αναφοράς (SRD) σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) ⁽¹⁾. Με σκοπό να διευκολυνθεί η κατανόηση του παρόντος SRD, η εισαγωγή αυτή παρουσιάζει σε αδρές γραμμές το νομικό πλαίσιο και τη χρήση του.

Το έγγραφο SRD βασίζεται σε μια αναλυτική επιστημονική και πολιτική έκθεση ⁽²⁾ («Έκθεση βέλτιστης πρακτικής») που εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Μελετών Τεχνολογιών του Μέλλοντος (IMTM), ενός από τα επτά ινστιτούτα του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΚΚΕρ).

Σχετικό νομικό πλαίσιο

Το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) θεσπίστηκε το 1993 για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 του Συμβουλίου ⁽³⁾. Στη συνέχεια, το EMAS έχει υποστεί δύο σημαντικές αναθεωρήσεις:

- κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾,
- κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009.

⁽¹⁾ ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1.

⁽²⁾ Η επιστημονική και πολιτική έκθεση είναι προσβάσιμη για το ευρύ κοινό στον ιστότοπο του JRC/IPTS στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/TourismBEMP.pdf>. Τα συμπεράσματα σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και τη δυνατότητα εφαρμογής τους καθώς και οι προσδιορισμένοι ειδικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και τα σημεία αναφοράς της αριστείας που περιέχονται στο παρόν τομεακό έγγραφο αναφοράς βασίζονται στα πορίσματα που τεκμηριώνονται στην επιστημονική και πολιτική έκθεση. Όλες οι βασικές πληροφορίες και τεχνικές λεπτομέρειες μπορούν να βρεθούν εκεί.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1993, για την εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (ΕΕ L 168 της 10.7.1993, σ. 1).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2001, για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) (ΕΕ L 114 της 24.4.2001, σ. 1).

Ένα σημαντικό νέο στοιχείο της τελευταίας αναθεωρημένης έκδοσης, που άρχισε να ισχύει στις 11 Ιανουαρίου 2010, είναι το άρθρο 46 για τη σύνταξη των τομεακών εγγράφων αναφοράς (SRD). Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης (BEMP), δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων για συγκεκριμένους τομείς και, κατά περίπτωση, σημεία αναφοράς της αριστείας και συστήματα βαθμολόγησης για τον προσδιορισμό των επιπέδων επίδοσης.

Για την καλύτερη κατανόηση και χρήση του παρόντος εγγράφου

Το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) είναι ένα σύστημα εθελοντικής συμμετοχής οργανισμών που αναλαμβάνουν τη δέσμευση για συνεχή βελτίωση στον τομέα του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, το παρόν τομεακό έγγραφο αναφοράς (SRD) παρέχει ειδικές οδηγίες για τον τομέα του τουρισμού και επισημαίνει μια σειρά επιλογών για βελτίωση και βέλτιστες πρακτικές.

Το έγγραφο συντάχθηκε από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και βασίστηκε στις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών. Μια τεχνική ομάδα εργασίας που περιλαμβάνει εμπειρογνώμονες και ενδιαφερόμενα μέρη του τομέα, υπό τη διεύθυνση του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συζήτησε και τελικώς συμφώνησε επί των βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης, επί των δεικτών περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα και επί των σημείων αναφοράς που περιγράφονται στο παρόν έγγραφο· τα σημεία αναφοράς, ειδικότερα, κρίθηκαν αντιπροσωπευτικά των επιπέδων περιβαλλοντικών επιδόσεων που επιτυγχάνονται από τους οργανισμούς με τις καλύτερες επιδόσεις του τομέα.

Το έγγραφο SRD έχει σκοπό να βοηθήσει και να υποστηρίξει όλους τους οργανισμούς που προτίθενται να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις παρέχοντας ιδέες και έμπνευση καθώς και τις πρακτικές και τεχνικές κατευθυντήριες γραμμές.

Το παρόν SRD απευθύνεται κατά πρώτον στους οργανισμούς που ήδη έχουν καταχωριστεί στο EMAS· κατά δεύτερον, στους οργανισμούς που εξετάζουν το ενδεχόμενο να συμμετάσχουν στο EMAS στο μέλλον· και, τρίτον, σε όλους τους οργανισμούς που επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης ώστε να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις. Κατά συνέπεια, ο στόχος του παρόντος εγγράφου είναι να υποστηρίξει όλους τους οργανισμούς και συντελεστές στον τομέα του τουρισμού, ώστε να εστιάσουν σε σχετικές περιβαλλοντικές πτυχές, τόσο άμεσες όσο και έμμεσες, και να βρουν πληροφορίες σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές και τους κατάλληλους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα για τη μέτρηση της περιβαλλοντικής τους απόδοσης, καθώς και σχετικά με τα σημεία αναφοράς της αριστείας.

Πώς πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα έγγραφα SRD από τους καταχωρισμένους οργανισμούς:

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009, οι οργανισμοί που έχουν καταχωριστεί στο σύστημα EMAS θα λάβουν υπόψη τους τα SRD σε δύο διαφορετικά επίπεδα:

1. όταν αναπτύσσουν και υλοποιούν το σύστημα τους περιβαλλοντικής διαχείρισης ενόψει των περιβαλλοντικών ανασκοπήσεων [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β)]:

Αυτό σημαίνει ότι οι οργανισμοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν τα σχετικά στοιχεία του SRD όταν καθορίζουν και επανεξετάζουν τους περιβαλλοντικούς στόχους και σκοπούς τους σύμφωνα με τις σχετικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιορίσει στην περιβαλλοντική ανασκόπηση και πολιτική, καθώς και όταν αποφασίζουν για τις ενέργειες στις οποίες θα προβούν για να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις·

2. όταν ετοιμάζουν την περιβαλλοντική τους δήλωση [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και άρθρο 4 παράγραφος 4]:

Αυτό σημαίνει ότι:

- α) οι οργανισμοί θα πρέπει να εξετάζουν τους σχετικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων στο SRD όταν επιλέγουν τους δείκτες ⁽¹⁾ που θα χρησιμοποιήσουν για την αναφορά των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων.

⁽¹⁾ Σύμφωνα με το παράρτημα IV [τμήμα Β στοιχείο ε)] του κανονισμού EMAS, η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να περιέχει «σύνοψη των διαθέσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού σε σύγκριση με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του. Για την αναφορά των δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων που καθορίζονται στο τμήμα Γ». Στο παράρτημα IV τμήμα Γ προβλέπεται ότι «Κάθε οργανισμός αναφέρει επίσης ετησίως τις επιδόσεις του όσον αφορά τις πιο εξειδικευμένες περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται στην περιβαλλοντική του δήλωση και λαμβάνει υπόψη, εφόσον υπάρχουν, τα τομεακά έγγραφα αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 46».

Κατά την επιλογή των δεικτών για την αναφορά των επιδόσεων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι δείκτες που προτείνονται στο αντίστοιχο SRD και η καταλληλότητά τους σε σχέση με σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχει εντοπίσει ο οργανισμός στην περιβαλλοντική ανασκόπηση του. Οι δείκτες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο αν αφορούν αυτές τις περιβαλλοντικές πτυχές που κρίνονται ως σπουδαιότερες στην περιβαλλοντική ανασκόπηση.

- β) οι οργανισμοί θα πρέπει να αναφέρουν στην περιβαλλοντική δήλωση πώς ελήφθησαν υπόψη οι συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και, εφόσον υπάρχουν, τα σημεία αναφοράς της αριστείας.

Θα πρέπει να περιγράψουν πώς οι συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και τα σημεία αναφοράς της αριστείας (που παρέχουν μια ένδειξη του επιπέδου των περιβαλλοντικών επιδόσεων που έχουν επιτύχει οι καλύτεροι του κλάδου) βελτιώνουν την περιβαλλοντική τους επίδοση. Ωστόσο, στην παρούσα απόφαση δηλώνεται επίσης ότι δεν είναι υποχρεωτική η εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης ή η πλήρωση των σημείων αναφοράς της αριστείας, δεδομένου ότι ο εθελοντικός χαρακτήρας του EMAS αφήνει την αξιολόγηση της εφικτότητας των σημείων αναφοράς και της εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών, ως προς το κόστος και τα οφέλη, στους ίδιους τους οργανισμούς.

Όπως συμβαίνει και με τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων, η συνάφεια και η δυνατότητα εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και των σημείων αναφοράς της αριστείας θα πρέπει να εκτιμάται από τον οργανισμό ανάλογα με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχει προσδιορίσει ο οργανισμός στην περιβαλλοντική του ανασκόπηση, καθώς και ανάλογα με τις τεχνικές και οικονομικές πτυχές.

Τα στοιχεία του SRD (δείκτες, βέλτιστες πρακτικές ή σημεία αναφοράς της αριστείας) που δεν θεωρούνται συναφή με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχει προσδιορίσει ο οργανισμός στην περιβαλλοντική του ανασκόπηση δεν θα πρέπει να αναφέρονται ή να περιγράφονται στην περιβαλλοντική του δήλωση.

Η συμμετοχή στο EMAS είναι μια εξελισσόμενη διαδικασία. Αυτό σημαίνει ότι κάθε φορά που ο οργανισμός σχεδιάζει να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές του επιδόσεις (και επανεξετάζει τις περιβαλλοντικές του επιδόσεις) συμβουλευεται το έγγραφο SRD σχετικά με συγκεκριμένα θέματα ώστε να αντλήσει έμπνευση για τα ζητήματα που πρέπει να χειριστεί στη συνέχεια με σταδιακή προσέγγιση.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος του συστήματος EMAS ελέγχουν αν και με ποιον τρόπο έχει ληφθεί υπόψη το έγγραφο SRD από τον οργανισμό κατά την προετοιμασία της περιβαλλοντικής δήλωσης [άρθρο 18 παράγραφος 5 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009].

Αυτό σημαίνει ότι κατά την εκτέλεση ελέγχου, οι διαπιστευμένοι επιθεωρητές περιβάλλοντος θα χρειαστούν αποδεικτικά στοιχεία από τον οργανισμό για τον τρόπο με τον οποίο επιλέχθηκαν τα σχετικά στοιχεία του SRD, υπό το πρίσμα της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, και ελήφθησαν υπόψη. Δεν ελέγχουν τη συμμόρφωση με τα σημεία αναφοράς της αριστείας που περιγράφονται, αλλά επαληθεύουν τα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε το έγγραφο SRD ως οδηγός για τον εντοπισμό κατάλληλων εθελοντικών μέτρων τα οποία μπορεί να εφαρμόσει ο οργανισμός για να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές του επιδόσεις.

Λόγω της εθελοντικής φύσης του EMAS και του SRD, δεν πρέπει επιβαρυνθούν δυσανάλογα οι οργανισμοί για την προσκόμιση αυτών των αποδεικτικών στοιχείων. Συγκεκριμένα, οι επιθεωρητές δεν θα πρέπει να αναζητούν επιμέρους δικαιολογητικά για καθεμία από τις βέλτιστες πρακτικές, τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και τα σημεία αναφοράς της αριστείας που αναφέρονται στο SRD και δεν θεωρούνται από τον οργανισμό ότι έχουν σχέση βάσει της περιβαλλοντικής ανασκόπησης. Ωστόσο, θα μπορούσαν να υποδείξουν σχετικά πρόσθετα στοιχεία για να τα λάβει υπόψη ο οργανισμός στο μέλλον, ως επιπλέον απόδειξη της δέσμευσής του για συνεχή βελτίωση των επιδόσεων.

Διάρθρωση του τομεακού εγγράφου αναφοράς

Το έγγραφο αυτό αποτελείται από 4 κεφάλαια. Το κεφάλαιο 1 παρουσιάζει το νομικό πλαίσιο του EMAS και περιγράφει πώς χρησιμοποιείται το έγγραφο αυτό, ενώ το κεφάλαιο 2 καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του εγγράφου SRD. Το κεφάλαιο 3 περιγράφει εν συντομία τις διάφορες βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης (στο εξής «βέλτιστες πρακτικές») μαζί με πληροφορίες για τη δυνατότητα εφαρμογής τους, γενικά και σε επίπεδο ΜΜΕ. Στην περίπτωση που μπορούν να διατυπωθούν ειδικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς για μια βέλτιστη πρακτική, αυτά δίνονται. Ορισμένοι δείκτες και σημεία αναφοράς αφορούν περισσότερες βέλτιστες πρακτικές και, συνεπώς, επαναλαμβάνονται όποτε χρειάζεται.

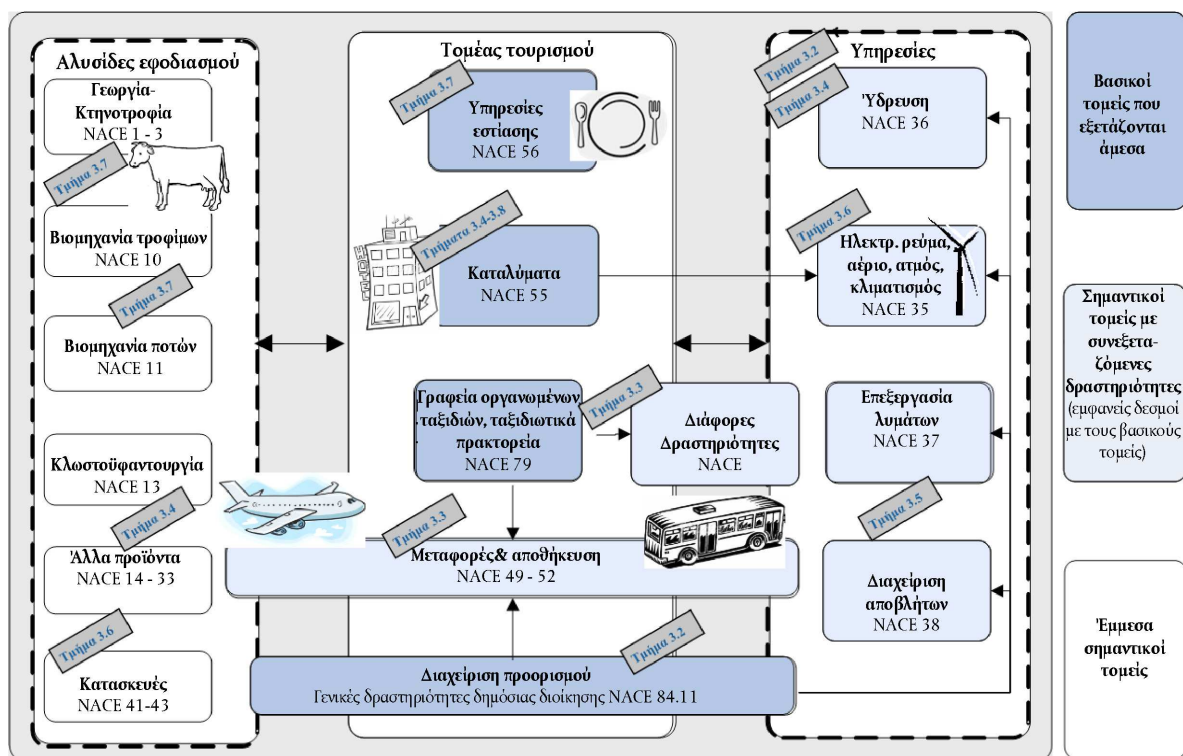
Τέλος, το κεφάλαιο 4 παρουσιάζει έναν συγκεντρωτικό πίνακα με επιλογή των πιο σχετικών δεικτών περιβαλλοντικών επιδόσεων, με σχετικές εξηγήσεις και τα συναφή σημεία αναφοράς της αριστείας.

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το παρόν έγγραφο αναφέρεται σε μερικές από τις δραστηριότητες που προβλέπονται στο τμήμα I 55-56 «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης», στο τμήμα N 79 «Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες» και στο τμήμα O 84.11 «Γενικές δραστηριότητες δημόσιας διοίκησης» του παραρτήματος I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾ (NACE αναθ. 2).

Το παρόν τομεακό έγγραφο αναφοράς (SRD) καλύπτει, κατά πρώτο λόγο, τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τους οργανισμούς που παρέχουν κατάλυμα και υπηρεσίες εστίασης ή διαχειρίζονται τουριστικούς προορισμούς ή προσφέρουν και κάνουν κρατήσεις για ταξίδια, καταλύματα ή άλλες δραστηριότητες τουριστικές (ταξιδιωτικά πρακτορεία και γραφεία οργανωμένων ταξιδιών) ⁽²⁾. Οι εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες καταλύματος για τουρίστες και υπηρεσίες κατασκήνωσης/κάμπινγκ καλούνται επίσης να συμβουλευτούν τις διατάξεις που αφορούν το οικολογικό σήμα της ΕΕ ⁽³⁾. Οι διαχειριστές προορισμού μπορούν επίσης να αναφέρονται σε άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ που προωθούν τη βιώσιμη διαχείριση του τουρισμού όπως, μεταξύ άλλων, στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Τουριστικών Δεικτών (ETIS) ⁽⁴⁾.

Οι συντελεστές που αναφέρθηκαν παραπάνω είναι συνδεδεμένοι με πολλούς άλλους τομείς όπως φαίνεται στο διάγραμμα της αλυσίδας αξίας του τουρισμού παρακάτω. Αν αναφερόμαστε στον τουρισμό ως προϊόν, οι δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχει ένας τουρίστας ενώ βρίσκεται σε διακοπές είναι επίσης σημαντικό κομμάτι της αλυσίδας αξίας στον τομέα του τουρισμού και έχουν δυναμικά περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Ωστόσο, αναφέρονται μέσα στο SRD στον βαθμό που μπορούν να επηρεάζονται από τους διαχειριστές προορισμού και τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών.

Ανασκόπηση της αλυσίδας αξίας στον τομέα του τουρισμού

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006 για τη θέσπιση της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων NACE—αναθεώρηση 2 και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3037/90 του Συμβουλίου και ορισμένων κανονισμών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικών με ειδικούς στατιστικούς τομείς (ΕΕ L 393 της 30.12.2006, σ. 1).

⁽²⁾ Το παρόν έγγραφο δεν αφορά άμεσα τον τομέα των κρουαζιέρων. Ωστόσο, ορισμένες βέλτιστες πρακτικές που περιγράφονται μπορεί, σε κάποιο βαθμό, να έχουν εφαρμογή στις κρουαζιέρες.

⁽³⁾ <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>

⁽⁴⁾ Το ETIS είναι ένα εργαλείο διαχείρισης και πληροφόρησης, που έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει τους διαχειριστές προορισμού να παρακολουθούν και να μετρούν βιώσιμες επιδόσεις στον τομέα του τουρισμού, σε σχέση με τον στόχο τους. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators/index_en.htm

Οι κυριότερες περιβαλλοντικές πτυχές και σχετικές περιβαλλοντικές πιέσεις που προκύπτουν από τις τουριστικές υπηρεσίες παρουσιάζονται στον πίνακα παρακάτω. Αυτές οι περιβαλλοντικές πτυχές επιλέχθηκαν ως οι πλέον σημαντικές για τον τομέα. Ωστόσο, οι περιβαλλοντικές πτυχές τις οποίες πρέπει να διαχειριστούν συγκεκριμένοι οργανισμοί θα πρέπει να αξιολογούνται κατά περίπτωση.

Δραστηριότητες τουριστικών οργανισμών (ξενοδοχεία, κάμπινγκ, εστιατόρια και γραφεία οργανωμένων ταξιδιών) και συναφείς περιβαλλοντικές πτυχές και πιέσεις

Υπηρεσία/Δραστηριότητα	Κύριες περιβαλλοντικές πτυχές	Κύριες περιβαλλοντικές πιέσεις
Διοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> — Διαχείριση γραφείου — Υποδοχή πελατών 	<ul style="list-style-type: none"> — Κατανάλωση ενέργειας, νερού και υλικών (κυρίως χαρτί) — Αστικά απόβλητα (τόνοι χαρτιού) και επικίνδυνα απόβλητα (π.χ. μελάνες εκτυπωτών)
Τεχνικές υπηρεσίες	<ul style="list-style-type: none"> — Παραγωγή ζεστού νερού και θέρμανση/ψύξη χώρων — Φωτισμός — Ανελκυστήρες — Πισίνες — Χώρος πρασίνου — Καταπολέμηση επιβλαβών οργανισμών και τρωκτικών — Επισκευή και συντήρηση 	<ul style="list-style-type: none"> — Κατανάλωση ενέργειας και νερού — Κατανάλωση διαφόρων επικίνδυνων προϊόντων — Σε ορισμένες περιπτώσεις χρήση ψυκτικών μέσων CFC και HCFC (1). — Εκπομπές αέριων ρύπων (ρυπαντές, αέρια θερμοκηπίου) — Παραγωγή ευρέος φάσματος επικίνδυνων αποβλήτων όπως άδειοι περιέκτες χημικών ουσιών — Δημιουργία υγρών αποβλήτων
Εστιατόριο/μπαρ	<ul style="list-style-type: none"> — Πρωινό, βραδινό, γεύμα — Ποτά και σνακ 	<ul style="list-style-type: none"> — Πιέσεις της αλυσίδας εφοδιασμού (βλ. «Προμήθειες») — Κατανάλωση ενέργειας, νερού και πρώτων υλών — Παραγωγή αστικών αποβλήτων (ιδίως υπολείμματα τροφίμων και συσκευασίες)
Κουζίνα	<ul style="list-style-type: none"> — Συντήρηση τροφίμων — Παρασκευή φαγητού — Πλύσιμο πιάτων 	<ul style="list-style-type: none"> — Πιέσεις αλυσίδας εφοδιασμού (βλ. «Προμήθειες») — Σημαντική κατανάλωση ενέργειας και νερού — Δημιουργία αστικών αποβλήτων (ιδίως υπολείμματα τροφίμων και συσκευασίες) — Δημιουργία αποβλήτων φυτικών ελαίων — Οσμές
Δωμάτια	<ul style="list-style-type: none"> — Χρήση από τους πελάτες — Προϊόντα για χρήση από τους πελάτες — Καθαρισμός 	<ul style="list-style-type: none"> — Κατανάλωση ενέργειας, νερού και πρώτων υλών — Χρήση διαφόρων επικίνδυνων προϊόντων — Απορρίμματα συσκευασιών και μικρές ποσότητες απορριμμάτων — Δημιουργία υγρών αποβλήτων
Πλυντήρια	<ul style="list-style-type: none"> — Πλύσιμο και σιδέρωμα ενδυμάτων πελατών — Πλύσιμο και σιδέρωμα πετσετών, κλινοσκεπασμάτων κ.λπ. 	<ul style="list-style-type: none"> — Σημαντική κατανάλωση ενέργειας και νερού — Χρήση επικίνδυνων προϊόντων — Δημιουργία υγρών αποβλήτων

Υπηρεσία/Δραστηριότητα	Κύριες περιβαλλοντικές πτυχές	Κύριες περιβαλλοντικές πιέσεις
Προμηθίες	<ul style="list-style-type: none"> — Επιλογή προϊόντων και προμηθευτών — Αποθήκευση προϊόντων 	<ul style="list-style-type: none"> — Πιέσεις της αλυσίδας εφοδιασμού (χρήση γης, υποβάθμιση ή καταστροφή των οικοσυστημάτων, ενόχληση της άγριας πανίδας, κατανάλωση ενέργειας και νερού, εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων και αέρια του θερμοκηπίου, εκπομπές στο νερό, παραγωγή αποβλήτων) — Δημιουργία απορριμμάτων από συσκευασίες — Διαρροές από επικίνδυνες ουσίες
Δραστηριότητες	<ul style="list-style-type: none"> — Εσωτερικού χώρου — Εξωτερικού χώρου 	<ul style="list-style-type: none"> — Κατανάλωση ενέργειας, νερού και πρώτων υλών — Τοπικές συνέπειες για τα οικοσυστήματα — Θόρυβος — Δημιουργία αστικών αποβλήτων — Πιέσεις από υποδομές (βλ. κτίρια και κατασκευές)
Μεταφορές	<ul style="list-style-type: none"> — Μεταφορά φιλοξενουμένων — Μεταφορά εργαζομένων — Μεταφορές από προμηθευτές 	<ul style="list-style-type: none"> — Κατανάλωση ενέργειας (καύσιμα) — Εκπομπές στην ατμόσφαιρα — Πιέσεις από υποδομές (βλ. κτίρια και κατασκευές)
Πρόσθετες υπηρεσίες	<ul style="list-style-type: none"> — Ιατρικές υπηρεσίες, σούπερ μάρκετ, καταστήματα αναμνηστικών, spa και θεραπίες ευεξίας, κομμωτήριο, κ.λπ. 	<ul style="list-style-type: none"> — Κατανάλωση ενέργειας, νερού και πρώτων υλών — Δημιουργία αστικών αποβλήτων και μερικών ειδών επικίνδυνων αποβλήτων (π.χ. υγειονομικό υλικό)
Κτίρια και κατασκευές	<ul style="list-style-type: none"> — Οικοδόμηση νέων εκτάσεων και παροχή νέων υπηρεσιών — Επισκευή σε υπάρχουσα υποδομή ή υπηρεσίες 	<ul style="list-style-type: none"> — Χρήση γης — Υποβάθμιση ή καταστροφή οικοσυστημάτων — Παρενόχληση της άγριας πανίδας — Κατανάλωση ενέργειας και νερού — Σημαντική κατανάλωση πρώτων υλών και επικίνδυνων προϊόντων — Σημαντική παραγωγή αποβλήτων από κατασκευές — Παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων

(¹) CFC και HCFC: χλωροφθοράνθρακας και υδροχλωροφθοράνθρακας.

Οι βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης που παρουσιάζονται στο παρόν SRD ομαδοποιούνται ως εξής:

- Βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση οριζόντιων θεμάτων στον τομέα του τουρισμού,
- Βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση της διαχείρισης προορισμού (¹),
- Βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση των δραστηριοτήτων των γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και των ταξιδιωτικών γραφείων,
- Βέλτιστες πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού σε εγκαταστάσεις διαμονής,

(¹) Η διαχείριση προορισμού είναι ο συντονισμός όλων των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών συντελεστών, συνήθως από έναν δημόσιο οργανισμό με ή χωρίς συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, με σκοπό την υποστήριξη της τουριστικής ανάπτυξης σε έναν προορισμό με τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων, την υλοποίηση πολιτικής, τη διατήρηση και προαγωγή της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και των αξιοθέατων, τον συντονισμό εκδηλώσεων/φεστιβάλ, την αύξηση των εσόδων για έργα σχετικά με τον τουρισμό, τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, τη διασφάλιση υποδομής και παροχής υπηρεσιών...

- Βέλτιστες πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της παραγωγής αποβλήτων από μονάδες καταλυμάτων,
- Βέλτιστες πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας σε εγκαταστάσεις διαμονής,
- Βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση εστιατορίων και χώρων κουζίνας ξενοδοχείων,
- Βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση κατασκηνώσεων/κάμπινγκ.

Οι βέλτιστες πρακτικές καλύπτουν τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές πτυχές του τομέα.

3. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

3.1. Οριζόντια θέματα

3.1.1. Εφαρμογή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Στο πλαίσιο της βέλτιστης πρακτικής πραγματοποιείται αξιολόγηση των σημαντικότερων άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών που αφορούν τον οργανισμό, εφαρμόζονται οι σχετικοί δείκτες επιδόσεων και γίνεται σύγκριση με τα σχετικά σημεία αριστείας.

Εφαρμογή

Η παρούσα βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε όλους τους συντελεστές του τομέα του τουρισμού, μεταξύ άλλων σε διαχειριστές προορισμού, γραφεία οργανωμένων ταξιδιών, παρόχους καταλύματος, παρόχους υπηρεσιών εστίασης, μεταφορικές εταιρείες και υπευθύνους δραστηριοτήτων αναψυχής. Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται επίσης πλήρως σε μικρές επιχειρήσεις ⁽¹⁾.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
11) Υλοποίηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (N/O)	<p>β1) Χρησιμοποιούνται οι κατάλληλοι δείκτες για τη συνεχή παρακολούθηση όλων των σχετικών πτυχών περιβαλλοντικών επιδόσεων, συμπεριλαμβανομένων των έμμεσων πτυχών που μετριούνται λιγότερο εύκολα, όπως ο αντίκτυπος της βιοποικιλότητας.</p> <p>β2) Σε όλο το προσωπικό παρέχονται πληροφορίες για τους περιβαλλοντικούς σκοπούς καθώς και κατάρτιση για τις σχετικές ενέργειες περιβαλλοντικής διαχείρισης.</p> <p>β3) Εφαρμόζονται βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, κατά περίπτωση.</p>

3.1.2. Διαχείριση της αλυσίδας εφοδιασμού

Βέλτιστη πρακτική είναι η αναζήτηση αλυσίδων εφοδιασμού για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που χρησιμοποιεί ο οργανισμός, ώστε να εντοπιστούν τα κρίσιμα από περιβαλλοντική άποψη σημεία της αλυσίδας εφοδιασμού, αφού εξεταστεί ολόκληρη η αλυσίδα αξίας και εντοπιστούν τα σχετικά σημεία ελέγχου (π.χ. επιλογή του προϊόντος, αποφυγή μη βιώσιμων ειδών, «πράσινες» συμβάσεις, κριτήρια προμηθευτή) που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αντικτύπου σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας.

⁽¹⁾ Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ (Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής).

Εφαρμογή

Η παρούσα βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε όλους τους συντελεστές του τομέα του τουρισμού, μεταξύ άλλων σε διαχειριστές προορισμού, γραφεία οργανωμένων ταξιδιών, παρόχους καταλύματος, παρόχους υπηρεσιών εστίασης, μεταφορικές εταιρείες και υπεύθυνοι δραστηριοτήτων αναψυχής. Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται επίσης πλήρως σε **μικρές επιχειρήσεις**.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i2) Ποσοστό προϊόντων και υπηρεσιών που συμμορφώνονται με τα ειδικά περιβαλλοντικά κριτήρια (%)	<p>β4) Ο οργανισμός έχει πραγματοποιήσει ανάλυση του κύκλου ζωής με σκοπό τον εντοπισμό των εναλλακτικών βελτίωσης των κρίσιμων από περιβαλλοντική άποψη σημείων για όλες τις σημαντικές αλυσίδες εφοδιασμού.</p> <p>β5) ≥ 97 % των χημικών ουσιών (ανά βάρος δραστικού συστατικού ή όγκου προμηθειών), που χρησιμοποιήθηκε σε καταλύματα και χώρους εστίασης έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με το οικολογικό σήμα ISO τύπου I ⁽¹⁾ (ή που μπορεί να αποδειχθεί ότι είναι η πιο φιλοπεριβαλλοντική διαθέσιμη επιλογή).</p> <p>β6) ≥ 97 % όλων των ξύλινων, χάρτινων ή χαρτονένιων υλικών που αγοράζουν τα καταλύματα και τα εστιατόρια είναι ανακυκλωμένα ή πιστοποιημένα σύμφωνα με περιβαλλοντικά πρότυπα (έχουν οικολογικό σήμα, FSC, PEFC).</p>

⁽¹⁾ Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης έχει καταρτίσει μια υποσειρά (ISO 14020), ως μέρος της σειράς ISO 14000 με θέμα τα περιβαλλοντικά πρότυπα, ειδικά για την περιβαλλοντική επισήμανση, που καλύπτει τρία συστήματα οικολογικής επισήμανσης. Σ' αυτό το πλαίσιο, το οικολογικό σήμα τύπου I («Type I») είναι μια ετικέτα που έχει αναπτύξει ένα τρίτο μέρος με βάση πολλά κριτήρια. Παραδείγματα, σε επίπεδο ΕΕ, είναι το οικολογικό σήμα της ΕΕ ή σε εθνικό ή πολυμερές επίπεδο, το «Blaue Engel», το «Αυστριακό οικολογικό σήμα» και ο «Σκανδιναβικός κύκνος (Nordic Swan)».

3.2. Διαχείριση προορισμού

3.2.1. Σχέδια στρατηγικής ανάπτυξης προορισμού

Βέλτιστη πρακτική είναι να συγκροτηθεί μονάδα ή οργανισμός υπεύθυνος για τη στρατηγική βιώσιμη ανάπτυξη του προορισμού, που θα συντονίζει τα σχετικά τμήματα και τους συντελεστές για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων εντός του πλαισίου ενός σχεδίου προορισμού.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλους τους προορισμούς, είτε από μονάδες κρατικών δομών που είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση προορισμού ή δημόσιους/ιδιωτικούς οργανισμούς διαχείρισης προορισμού. Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική είναι επίσης εφαρμοστέα σε μικρές δημόσιες διοικητικές υπηρεσίες και μικρές επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη διαχείριση προορισμού.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i3) Υλοποίηση ενός σχεδίου βιώσιμου προορισμού (N/O)	β7) Υλοποίηση ενός σχεδίου προορισμού που: i) καλύπτει ολόκληρη την περιοχή προορισμού· ii) συνεπάγεται συντονισμό όλων των σχετικών κρατικών και ιδιωτικών συντελεστών· iii) απαντά σε βασικές περιβαλλοντικές προκλήσεις εντός του προορισμού.

3.2.2. Διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας

Βέλτιστη πρακτική είναι η παρακολούθηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας εντός του προορισμού και η υλοποίηση ενός σχεδίου για τη διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας που προστατεύει και ενισχύει συνολικά τη βιοποικιλότητα εντός του προορισμού μέσω, για παράδειγμα, περιορισμών στην ανάπτυξη και αντισταθμιστικών μέτρων.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους προορισμούς. Προορισμοί υψηλής αξίας λόγω φυσικού κάλλους πρέπει να διατηρούν τη βιοποικιλότητα ενώ σε προορισμούς χαμηλής αξίας πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την αύξηση της βιοποικιλότητας. Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική είναι επίσης εφαρμόσιμη σε μικρές επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη διαχείριση προορισμού.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i4) Υλοποίηση σχεδίου διαχείρισης βιοποικιλότητας (N/O)	β8) Ελαχιστοποίηση και αντιστάθμιση για κάθε συνιστώσα βιοποικιλότητας που έχει εκτοπιστεί λόγω τουριστικής ανάπτυξης, έτσι ώστε να διατηρείται ή να αυξάνεται η βιοποικιλότητα σε επίπεδο προορισμού σε περιοχές υψηλής φυσικής αξίας και να αυξάνεται σε υποβαθμισμένες περιοχές.
i5) Αφθονία ειδών στην περιοχή προορισμού	
i6) Προστατευόμενη περιοχή (εκτάρια ή ποσοστά συνολικής έκτασης προορισμού)	

3.2.3. Παροχή υποδομής και υπηρεσιών

Βέλτιστη πρακτική είναι να εξασφαλίζεται ότι υπηρεσίες σχετικές με το περιβάλλον εντός του προορισμού, ιδίως ύδρευση, επεξεργασία υγρών αποβλήτων, διαχείριση αποβλήτων (ιδίως μέτρα ανακύκλωσης) και δημόσιες μεταφορές/διαχείριση κυκλοφορίας είναι επαρκείς για την αντιμετώπιση της μέγιστης ζήτησης σε περιόδους μεγάλης τουριστικής κίνησης με βιώσιμο τρόπο.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμόσιμη σε όλους τους προορισμούς. Αφορά καλή διαχείριση από τις δημόσιες διοικήσεις γενικά, αλλά έχει καλύτερη εφαρμογή στις περιπτώσεις που ο τουρισμός προκαλεί μεγάλη επιπρόσθετη και εποχιακή ζήτηση για υπηρεσίες. Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική είναι επίσης εφαρμόσιμη σε μικρές, τοπικές, δημόσιες υπηρεσίες και **μικρές επιχειρήσεις** που ασχολούνται με τη διαχείριση προορισμού ή παρέχουν περιβαλλοντικές υπηρεσίες που είναι αναγκαίες στον προορισμό.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i7) Ημερήσια κατανάλωση νερού ανά φιλοξενούμενο (l/φιλοξενούμενο-ημέρα)	β9) Οι υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων μεταφορών, της ύδρευσης, της επεξεργασίας λυμάτων και ανακύκλωσης, έχουν σχεδιαστεί για να αντιμετωπίζουν τη μέγιστη ζήτηση και να εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του τουρισμού εντός του προορισμού. β10) ≥ 95 % των υγρών αποβλήτων στον προορισμό καταλήγει σε δευτεροβάθμια τουλάχιστον επεξεργασία ή τριτοβάθμια επεξεργασία για απόρριψη σε ευαίσθητα νερά υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης και των περιόδων μεγάλης τουριστικής κίνησης. β11) ≥ 95 % αστικών στερεών αποβλήτων δεν καταλήγει σε χώρους υγειονομικής ταφής αλλά αποστέλλεται για ανακύκλωση ή αναερόβια χώνευση. β12) Μέση κατανάλωση νερού ανά τουρίστα ≤ 200 L ανά φιλοξενούμενο-ημέρα. β13) Η μετακίνηση με δημόσια μεταφορικά μέσα, με τα πόδια ή ποδήλατο αντιστοιχεί σε ≥ 80 % των μετακινήσεων των τουριστών εντός αστικών προορισμών
i8) Ποσοστό υγρών αποβλήτων που στέλνονται για δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια επεξεργασία (%)	
i9) Ποσοστό αστικών στερεών αποβλήτων για ανακύκλωση ή αναερόβια χώνευση (%)	
i10) Ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται από τουρίστες εντός του προορισμού με δημόσιες μεταφορές, με τα πόδια ή ποδήλατο (%)	
i11) Ποσοστό τελικής ζήτησης ενέργειας που έχει ικανοποιηθεί με ανανεώσιμες ενέργειες που παράγονται επί τόπου (%)	

3.3. Δραστηριότητες γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και ταξιδιωτικών πρακτορείων**3.3.1. Μείωση και άμβλυνση του περιβαλλοντικού αντικτύπου από τις μεταφορές**

Βέλτιστη πρακτική είναι να γίνεται μια επεξεργασία των πακέτων που προσφέρονται για την αποφυγή περιττών πτήσεων (δηλ. πτήσεων που μπορούν να αντικατασταθούν χωρίς πρόβλημα από επίγειες ή θαλάσσιες μεταφορές), να επιλέγονται μεταφορικές εταιρείες με μεγάλη ενεργειακή απόδοση (αεροπορικές εταιρείες, λεωφορεία/πούλμαν, πλοία οχηματαγωγά ή επιβατηγά) και να αντισταθμίζονται όλες οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές, με τη χρήση πιστοποιημένων συστημάτων αντιστάθμισης. Για τις εταιρείες που εκτελούν μόνες τους τις μεταφορές, βέλτιστη πρακτική είναι να εφαρμόζουν μέτρα

ενεργειακής απόδοσης για τους μεταφορικούς τους στόλους (είτε ιδιόκτητους είτε μισθωμένους), μεταξύ άλλων και με πράσινες δημόσιες συμβάσεις για τα πιο αποδοτικά και λιγότερο ρυπογόνα οχήματα, αεροσκάφη με διατάξεις μετεξοπλισμού και λεωφορεία/πούλμαν με δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας όπως πτερύγια και για τη βελτιστοποίηση επιχειρήσεων (π.χ. μεγιστοποίηση συντελεστών φορτίου).

Εφαρμογή

Η επιμέλεια των ταξιδιωτικών πακέτων και ο περιορισμός ταξιδιών με αεροπορικά μέσα έχει εφαρμογή σε όλα τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών και όλα τα ταξιδιωτικά πρακτορεία, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων.

Μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των μεταφορών και μείωση των εκπομπών στην ατμόσφαιρα έχουν άμεση εφαρμογή σε γραφεία οργανωμένων ταξιδιών που έχουν τον έλεγχο των μεταφορικών τους στόλων, αλλά έχουν επίσης και εφαρμογή ως κριτήρια επιλογής και συμβάσεων για τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών που αναθέτουν σε τρίτους μεταφορικές υπηρεσίες. Αυτή η βέλτιστη πρακτική έχει επίσης εφαρμογή, με κάποιους περιορισμούς, στις μικρές επιχειρήσεις καθώς η επιρροή που έχουν στις αεροπορικές εταιρείες είναι συνήθως πολύ μικρή αλλά ενδέχεται να έχουν δικά τους / να ελέγχουν επίγεια ή θαλάσσια μεταφορικά μέσα.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i12) Πόσες μη αναγκαίες πτήσεις αποφεύχθηκαν (N/O)	β14) Τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών δεν προσφέρουν πτήσεις για: i) προορισμούς σε απόσταση μικρότερη από 700 km· ii) προορισμούς σε απόσταση έως 2 000 km για παραμονή μικρότερη των 8 ημερών ή· iii) προορισμούς σε απόσταση μεγαλύτερη των 2 000 km για παραμονή μικρότερη των 14 ημερών.
i13) Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ειδικά από τις μεταφορές (kgCO ₂ /επιβάτη-km)	
i14) Ποσοστό εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές που αντισταθμίστηκαν με πιστοποιημένες μονάδες άνθρακα (%)	
	β15) Οι αεροπορικοί στόλοι των γραφείων οργανωμένων ταξιδιών επιτυγχάνουν κατά μέσο όρο κατανάλωση καυσίμου ≤ 2,7 λίτρα ανά 100 επιβάτη-km.
	β16) Μέση κατανάλωση καυσίμων από τον στόλο λεωφορείων ή πούλμαν ≤ 0,75 λίτρα ανά 100 επιβάτες-km και τουλάχιστον 90 % του στόλου είναι συμβατά με EURO V ή κινούνται με εναλλακτικά καύσιμα.
	β17) Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από μεταφορές από όλα τα πακέτα που πωλήθηκαν αντισταθμίζονται αυτόματα με άμεσες επενδύσεις σε σχέδια αποφυγής των αερίων του θερμοκηπίου ή με την αγορά πιστοποιημένων μονάδων άνθρακα.

3.3.2. Κίνητρα για περιβαλλοντική βελτίωση των παρόχων καταλυμάτων

Βέλτιστη πρακτική είναι η απαίτηση για περιβαλλοντική πιστοποίηση των παρόχων καταλύματος ή η ενθάρρυνση για την απόκτησή της, ή η απαίτηση για συμμόρφωση με ειδικά περιβαλλοντικά κριτήρια, ή η απαίτηση για την αναφορά των περιβαλλοντικών επιδόσεων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υλοποίηση της αξιολόγησης με βάση σημεία αναφοράς.

Εφαρμογή

Όλα τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών μπορούν να εφαρμόσουν αυτήν τη βέλτιστη πρακτική. Μπορεί να είναι ευκολότερο για τα μικρότερα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών να επιλέξουν προμηθευτές που βασίζονται στην περιβαλλοντική πιστοποίηση τρίτου μέρους και για τα μεγαλύτερα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών να εφαρμόσουν τα δικά τους κριτήρια και/ή μια διαδικασία αξιολόγησης με βάση σημεία αναφοράς. Αυτή η βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή στις μικρές επιχειρήσεις με μερικούς περιορισμούς, διότι μπορεί να είναι δύσκολο να καθιερωθούν κριτήρια για τον προμηθευτή, αλλά οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υφιστάμενες περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις (προτίμηση θα πρέπει να δοθεί στην επαληθευμένη από τρίτα μέρη πιστοποίηση, όπως το οικολογικό σήμα EE) για την επιλογή προμηθευτών.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i15) Ποσοστό προμηθευτών καταλύματος (με φιλοξενούμενο-διανυκτερεύσεις ή πωληθείσα αξία) που συμμορφώνονται με ειδικά περιβαλλοντικά κριτήρια (%)	β18) ≥ 90 % των παρόχων καταλύματος, βάσει της αξίας των πωλήσεων ή διανυκτερεύσεων συμμορφώνονται με ένα σύνολο περιβαλλοντικών απαιτήσεων (κατά προτίμηση αναγνωρισμένων μέσω πιστοποίησης από τρίτα μέρη).

3.3.3. Κίνητρα για βελτίωση του προορισμού

Βέλτιστη πρακτική είναι να επιδιώκεται η περιβαλλοντική βελτίωση των τουριστικών προορισμών μέσω της ώθησης για καλύτερες περιβαλλοντικές επιδόσεις από τις τοπικές εταιρείες-προμηθευτές και από τους οργανισμούς και τις αρχές διαχείρισης προορισμού και μέσω της άμεσης ανάληψης συστημάτων βελτίωσης όπως η αποκατάσταση οικοτόπων εντός προορισμών μεγάλης σπουδαιότητας.

Εφαρμογή

Αυτή η βέλτιστη πρακτική έχει άμεση εφαρμογή σε μεγαλύτερα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να συντονίζουν τις ενέργειες τους μέσω ομαδοποιήσεων ή κοινοπραξιών ή σε εταιρική σχέση δημόσιου/ιδιωτικού τομέα με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i16) Ποσοστό υπηρεσιών σε περιβαλλοντική βελτίωση εντός του προορισμού (%)	β19) Ο διοργανωτής περιηγήσεων δίνει ώθηση στην περιβαλλοντική βελτίωση του προορισμού μέσω: i) της βελτίωσης των επιδόσεων της αλυσίδας εφοδιασμού· ii) της επιρροής που ασκεί στη διαχείριση προορισμού· iii) των άμεσων συστημάτων βελτίωσης.
i17) Συμμετοχή σε σχέδια περιβαλλοντικής βελτίωσης στον προορισμό (N/O)	

3.3.4. Ανάπτυξη και προώθηση τουριστικών πακέτων και ενθάρρυνση περισσότερο βιώσιμης συμπεριφοράς από τους τουρίστες

Βέλτιστη πρακτική είναι η ανάπτυξη και προαγωγή τουριστικών πακέτων που αποκλείουν τις πιο ζημιόγones περιβαλλοντικά επιλογές και περιλαμβάνουν πρωτοποριακά φιλοπεριβαλλοντικά μέσα μεταφοράς, εναλλακτικές προτάσεις διαμονής και δραστηριοτήτων. Επιπλέον, τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών και τα ταξιδιωτικά πρακτορεία θα πρέπει να ενημερώνουν τους πελάτες για τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των τουριστικών πακέτων και θα πρέπει να μεταδίδουν θετικά και προτρεπτικά μηνύματα για βιώσιμες και υπεύθυνες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να προτιμήσουν οι πελάτες όταν επιλέγουν προτάσεις για τις διακοπές τους, ώστε να είναι όσο το δυνατόν μικρότερες οι συνέπειες για το περιβάλλον.

Εφαρμογή

Όλα τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων μπορούν να εφαρμόζουν μέτρα που εμπίπτουν σ' αυτήν τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i18) Ποσοστό πρωτοποριακών βιώσιμων περιηγήσεων (π.χ. με οικολογικό σήμα) που πωλούνται (κατά αξία) (%)	β20) Ο διοργανωτής περιηγήσεων προωθεί πακέτα βιώσιμου τουρισμού στο κύριο διαφημιστικό του υλικό
	β21) Τα πρωτοποριακά πακέτα βιώσιμου τουρισμού (π.χ. αυστριακό οικολογικό σήμα για ταξιδιωτικά πακέτα) αντιπροσωπεύουν μερίδιο στις πωλήσεις ≥ 10 %.
	β22) Ο διοργανωτής περιηγήσεων χρησιμοποιεί αποτελεσματικές μεθόδους μάρκετινγκ και επικοινωνίας ώστε να ενθαρρύνει περισσότερο βιώσιμες επιλογές στην επιλογή τουριστικών πακέτων.
	β23) Ο διοργανωτής περιηγήσεων παρέχει σε όλους τους πελάτες ειδικές πληροφορίες με στόχο την ευαισθητοποίηση του πελάτη για τον προορισμό του, ώστε να προάγεται υπεύθυνα για το περιβάλλον συμπεριφορά στον προορισμό.

3.3.5. Αποδοτικές λειτουργίες λιανικής και γραφείου

Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση της χρήσης των πόρων, ιδίως χαρτιού και μελάνης, για διαφήμιση και λειτουργίες γραφείου, η επιλογή φιλοπεριβαλλοντικών πιστοποιημένων υλικών και υπηρεσιών (π.χ. εκτύπωσης) και η εξασφάλιση αποδοτικής χρήσης ενέργειας και νερού ⁽¹⁾ σε όλες τις λειτουργίες λιανικής και γραφείου.

Εφαρμογή

Αυτή η βέλτιστη πρακτική έχει άμεση εφαρμογή σε όλα τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i19) Κατανάλωση χαρτιού ανά πελάτη (g/πελάτη)	β24) Έντυπο υλικό γραφείου: i) αποφεύγεται όποτε είναι δυνατό· ii) χρησιμοποιείται 100 % ανακυκλωμένο ή περιβαλλοντικά πιστοποιημένο (π.χ. οικολογικό σήμα, FSC, PEFC) χαρτί· iii) εκτυπώνεται από περιβαλλοντικά πιστοποιημένες υπηρεσίες εκτύπωσης (π.χ. EMAS, ISO14001). β25) Υλοποιούνται σχέδια ενέργειας και διαχείρισης των εκπομπών του θερμοκηπίου και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από δραστηριότητες λιανικής και γραφείου αναφέρονται και εκφράζονται ανά m ² χώρων γραφείου και λιανικών πωλήσεων ανά έτος και ανά πελάτη. β26) Η κατανάλωση του νερού είναι ≤ 2,0 m ³ ανά εργαζόμενο τον χρόνο.
i20) Πιστοποίηση ως προς το περιβάλλον για το χαρτί και την εκτύπωση (N/O)	
i21) Εκπομπές CO ₂ ειδικά από λειτουργίες γραφείου και λιανικής (kg CO ₂ /πελάτη ή kg CO ₂ /m ² -έτος)	
i22) Ετήσια κατανάλωση νερού σε κτίρια γραφείων ανά εργαζόμενο (l/εργαζόμενο-έτος)	

3.4. Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού στους χώρους καταλυμάτων

3.4.1. Παρακολούθηση, συντήρηση και βελτιστοποίηση του συστήματος ύδρευσης

Η βέλτιστη πρακτική είναι να πραγματοποιείται έλεγχος της κατανάλωσης νερού και να παρακολουθείται η κατανάλωση νερού σε όλες τις διεργασίες και περιοχές που καταναλώνουν νερό (δηλ. τοπικοί μετρητές) ώστε να εντοπιστούν εναλλακτικές βελτίωσης της αποδοτικότητας και να εξασφαλιστεί ότι όλα τα μηχανήματα συντηρούνται με κατάλληλες τακτικές επιθεωρήσεις, συμπεριλαμβανομένου του καθαρισμού.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων. Ωστόσο, ίσως να μην είναι αναγκαίο να εγκατασταθούν εκ των υστέρων τοπικοί μετρητές σε μικρές μονάδες.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i23) Κατανάλωση νερού ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (l/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	β27) Εφαρμογή ενός ειδικού ανά τόπο σχεδίου διαχείρισης του νερού που περιλαμβάνει: i) τοπικούς μετρητές και συγκριτική αξιολόγηση για όλες τις σημαντικές διεργασίες και περιοχές που καταναλώνουν νερό· ii) τακτική επιθεώρηση και συντήρηση των σημείων διαρροής του συστήματος ύδρευσης και των συσκευών. β28) Συνολική κατανάλωση νερού ≤ 140 L ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση σε ξενοδοχεία πλήρους εξυπηρέτησης και ≤ 100 L ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση σε καταλύματα όπου η πλειονότητα των μπάνιων είναι κοινά (π.χ. ξενώνες νέων).

⁽¹⁾ Αυτό μπορεί να επιτευχθεί στο πλαίσιο της υλοποίησης ενός συστήματος διαχείρισης της ενέργειας σύμφωνα με το ISO 50001.

3.4.2. Αποδοτικές εγκαταστάσεις παροχής νερού σε χώρους φιλοξενουμένων

Βέλτιστη πρακτική είναι η εγκατάσταση βρυσών χαμηλής παροχής (ροής) και ντους χαμηλής παροχής με θερμοστάτη, μηχανισμών χαμηλής ή διπλής παροχής για την έκπλυση αποχωρητηρίων, και ουρητηρίων χωρίς νερό. Στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα, μπορούν να εγκατασταθούν εκ των υστέρων διατάξεις αερισμού.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων. Στις περιπτώσεις που έγινε πρόσφατα ανακαίνιση, έχουν εφαρμογή ακόμα μέτρα όπως αυτά της προσθήκης των διατάξεων αερισμού.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i23) Κατανάλωση νερού ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (l/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	β29) Κατανάλωση νερού και συναφής κατανάλωση ενέργειας για τη θέρμανση του νερού ≤ 100 L και 3,0 kWh ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση, αντίστοιχα, για δωμάτια φιλοξενουμένων που διαθέτουν ιδιαίτερα μπάνια. β30) Ταχύτητα ροής στα ντους ≤ 7 L/min, ταχύτητα ροής βρυσών μπάνιων ≤ 6 L/min (≤ 4 L/min για νέες βρύσες), μέση αποτελεσματική έκπλυση αποχωρητηρίου $\leq 4,5$ L, εγκατάσταση ουρητηρίων χωρίς νερό.
i24) Κατανάλωση ενέργειας για τη θέρμανση νερού (kWh/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	
i25) Ταχύτητα ροής νερού στα ντους, στις βρύσες μπάνιου, στα ουρητηρία και στους μηχανισμούς έκπλυσης αποχωρητηρίων (l/min ή l/flush)	

3.4.3. Αποδοτικός καθαρισμός

Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση των απαιτήσεων για υπηρεσίες πλυντηρίου (ως προς το μέγεθος, τη συχνότητα, το χρώμα, το υλικό) και η προτροπή προς τους πελάτες για επανάχρηση κλινοσκεπασμάτων και πετσετών. Βέλτιστη πρακτική είναι επίσης η κατάρτιση του προσωπικού για την εφαρμογή μεθόδων καθαρισμού με προϊόντα που εξοικονομούν νερό και χημικά και για την αγορά αναλώσιμων προϊόντων που είναι περιβαλλοντικά πιστοποιημένα για τα υπνοδωμάτια και τα μπάνια.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων. Η ελαχιστοποίηση των υπηρεσιών πλυντηρίου μέσω της επιλογής πιο αποδοτικών υφασμάτων στα υπνοδωμάτια έχει γενική εφαρμογή, αλλά η ελαχιστοποίηση των υπηρεσιών πλυντηρίου μέσω της προτροπής προς τους φιλοξενούμενους δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε καταλύματα που έχουν μεγάλο ποσοστό διανυκτερεύσεων μιας νύκτας.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i26) Ποσότητα ρούχων για πλύσιμο ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	β31) Τουλάχιστον 80 % των κλινοσκεπασμάτων είναι από μείγμα βαμβακιού-πολυέστερ (!) ή από λινό. β32) Τουλάχιστον 80 % των υφασμάτων υπνοδωματίων έχουν οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. οικολογικό σήμα της ΕΕ) ή είναι από βιολογικό βαμβάκι. β33) Κατανάλωση χημικών προϊόντων για τον καθαρισμό και το πλύσιμο των πιάτων (εκτός απορρυπαντικών, ειδικών καθαριστικών και χημικών για πισίνες) ≤ 10 g δραστικών χημικών συστατικών ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση. β34) Μείωση κατά τουλάχιστον 30 % ρούχων για πλύσιμο χάρη στην επανάχρηση πετσετών και κλινοσκεπασμάτων. β35) Τουλάχιστον 80 % (κατά βάρος δραστικού συστατικού ή ποσότητας που αγοράστηκε) των καθαριστικών πάσης χρήσης, καθαριστικών τουαλέτας, σαπουνιών και σαμπουάν που χρησιμοποιούνται από το τουριστικό κατάλυμα έχουν οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. οικολογικό σήμα της ΕΕ).
i27) Ποσοστό επαναχρησιμοποιούμενων πετσετών και κλινοσκεπασμάτων (%)	
i28) Κατανάλωση χημικών προϊόντων για καθαρισμό και πλύσιμο πιάτων με όρους ενεργών χημικών στατιστικών ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (g/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	
i29) Ποσοστό χημικών και υφασμάτων με οικολογικό σήμα ISO τύπου I (%)	

(!) Τα κλινοσκεπάσματα που είναι από μείγμα βαμβακιού-πολυέστερ έχουν μεγαλύτερη διάρκεια και για το πλύσιμό τους καταναλώνεται λιγότερη ενέργεια από τα τελείως βαμβακερά.

3.4.4. Βελτιστοποιημένες λειτουργίες πλυντηρίου μικρής κλίμακας

Βέλτιστη πρακτική είναι η παροχή των πιο αποδοτικών ως προς την κατανάλωση νερού (και συνεπώς ενέργειας) πλυντηρίων και των πιο αποδοτικών ως προς την ενέργεια στεγνωτήρων (π.χ. στεγνωτήρες άντλησης θερμότητας) και σίδερων, η επανάχρηση νερού έκπλυσης και, σε περιοχές όπου σπανίζουν οι υδάτινοι πόροι, η χρήση του κύριου νερού της πλύσης μετά από μικροδιήθηση. Βέλτιστη πρακτική είναι επίσης η ανάκτηση θερμότητας από υγρά απόβλητα και από απορριπτόμενο αέρα εξαερισμού.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, που εκτελούν λειτουργίες πλυντηρίου επιτόπου, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i30) Κατανάλωση νερού ανά kg ρούχων για πλύσιμο (l/kg)	β36) Για λειτουργίες πλυσίματος μικρής κλίμακας, όλα τα νέα οικιακά πλυντήρια έχουν κατάταξη ενεργειακής απόδοσης A+++ και τα εμπορικά πλυντήρια έχουν μέση κατανάλωση νερού πλυντηρίου ≤ 7 L ανά kg πλυμένων ρούχων.
i31) Κατανάλωση ενέργειας ανά kg ρούχων για πλύσιμο (kWh/kg)	
i32) Ποσοστό απορρυπαντικών πλυσίματος με οικολογικό σήμα (%)	
	β37) Συνολική επιτόπια κατανάλωση ενέργειας από μικρής κλίμακας πλυντήρια επιτόπου $\leq 2,0$ kWh ανά kg υφασμάτων, για στεγνά και τελικά προϊόντα πλυντηρίου.
	β38) Τουλάχιστον 80 % των χρησιμοποιούμενων απορρυπαντικών πλυντηρίου μικρής κλίμακας (κατά βάρος δραστικού συστατικού ή ποσότητας που αγοράστηκε) έχουν οικολογικό σήμα ISO τύπου I (δηλ. οικολογικό σήμα EE, σκανδιναβικό κύκνο, Blaue Engel).

3.4.5. Βελτιστοποιημένες λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας ή που έχουν ανατεθεί σε εξωτερικούς συνεργάτες

Βέλτιστη πρακτική είναι η επιλογή παρόχου αποδοτικών υπηρεσιών πλυντηρίου που είναι πιστοποιημένος με οικολογικό σήμα τύπου I ή πληροί τα κριτήρια τέτοιας σήμανσης ή η συμμόρφωση των επιτόπιων υπηρεσιών πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας με τέτοια κριτήρια.

Εφαρμογή

Αυτή η βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε μεγάλες μονάδες καταλυμάτων με επιτόπιες λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας, όπως και σε εμπορικούς παρόχους υπηρεσιών πλυντηρίου. Αυτή η βέλτιστη πρακτική έχει επίσης εφαρμογή σε άλλα καταλύματα όλων των μεγεθών, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων, στο βαθμό που τα κριτήρια έχουν εφαρμογή σε πράσινες προμήθειες υπηρεσιών πλυντηρίου.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i33) Υπηρεσία πλυντηρίου με οικολογικό σήμα (N/O)	β39) Όλες οι πλύσεις που ανατίθενται σε εξωτερικούς συνεργάτες από πάροχο στον οποίο έχει δοθεί οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. σκανδιναβικός κύκνος) και όλες οι λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας που γίνονται εντός της μονάδας, ή οι λειτουργίες πλυντηρίου που ανατίθενται σε εξωτερικούς μη πιστοποιημένους συνεργάτες πληρούν τα σχετικά σημεία αναφοράς.
i30) Κατανάλωση νερού ανά kg ρούχων για πλύσιμο (l/kg)	
i31) Κατανάλωση ενέργειας ανά kg ρούχων για πλύσιμο (kWh/kg)	
i32) Ποσοστό απορρυπαντικών πλυσίματος με οικολογικό σήμα (%)	β40) Συνολική κατανάλωση νερού στον πλήρη κύκλο πλύσης στις λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας ≤ 5 L ανά kg υφάσματος για πλυντήριο καταλύματος και ≤ 9 L ανά kg υφάσματος για πλυντήριο εστιατορίου.

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
	<p>β41) Συνολική κατανάλωση ενέργειας για στεγνά και τελικά προϊόντα πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας $\leq 0,90$ kWh ανά kg υφάσματος για πλυντήριο καταλύματος και $\leq 1,45$ kWh ανά kg υφάσματος για πλυντήριο εστιατορίου.</p> <p>β42) Για λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας, αποκλειστική χρήση απορρυπαντικών πλυντηρίου για επαγγελματική χρήση που είναι σύμφωνα με το οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. οικολογικό σήμα EE, σκανδιναβικός κύκνος) σε κατάλληλες δόσεις.</p>

3.4.6. Βελτιστοποιημένη διαχείριση πισίνας

Βέλτιστη πρακτική είναι η βελτιστοποίηση της συχνότητας και ο χρονισμός της πλύσης βάσει της πτώσης της πίεσης και όχι σε προκαθορισμένες ώρες, η χρήση οζοντοποίησης ή επεξεργασίας με UV και προσεκτική δοσολογία για την ελαχιστοποίηση της χλωρίωσης και η ανάκτηση της θερμότητας από τον απορριπτόμενο αέρα εξαερισμού.

Εφαρμογή

Αυτή η βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε εταιρείες παροχής καταλύματος με επιτόπιες πισίνες, μεταξύ αυτών και σε μικρές επιχειρήσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
<p>i34) Υλοποίηση σχεδίου περιβαλλοντικής διαχείρισης πισίνας (N/O)</p> <p>i35) Εφαρμογή οζοντισμού ή επεξεργασία με UV (N/O)</p>	<p>β43) Εφαρμογή ενός σχεδίου αποδοτικότητας για την πισίνα και τους χώρους spa που θα περιλαμβάνει: i) συγκριτική αξιολόγηση για την κατανάλωση νερού, ενέργειας και χημικών προϊόντων στην πισίνα και τους χώρους spa, εκφραζόμενα ανά m^2 εμβαδού πισίνας και ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση· ii) ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης χλωρίου μέσω βελτιωμένης δοσολογίας και χρήσης συμπληρωματικών μεθόδων απολύμανσης όπως ο οζοντισμός και η χρήση UV.</p>

3.4.7. Ανακύκλωση όμβριων υδάτων και οικιακών λυμάτων

Βέλτιστη πρακτική είναι η εγκατάσταση συστήματος ανάκτησης των οικιακών λυμάτων για χρήση σε εσωτερικές οικιακές λειτουργίες (π.χ. έκπλυση αποχωρητηρίου) μετά από επεξεργασία ή για εξωτερικές χρήσεις (π.χ. άρδευση) ή η εγκατάσταση ενός συστήματος συλλογής όμβριων υδάτων για εσωτερικές λειτουργίες.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις εταιρείες παροχής καταλύματος. Συστήματα ανακύκλωσης του νερού μπορούν να εγκατασταθούν κατά την κατασκευή κτηρίων ή σε μεγάλες ανακαινίσεις. Η εφαρμογή σε μικρές επιχειρήσεις μπορεί να είναι περιορισμένη λόγω του υψηλού κόστους της επένδυσης.

Συναφής δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτης αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
<p>i36) Ανακύκλωση οικιακών λυμάτων ή όμβριων υδάτων (N/O)</p>	<p>β44) Εγκατάσταση συστήματος ανακύκλωσης των όμβριων υδάτων που ικανοποιεί την εσωτερική ζήτηση σε νερό και / ή ενός συστήματος ανακύκλωσης των οικιακών λυμάτων που ικανοποιεί την εσωτερική ή εξωτερική ζήτηση σε νερό.</p>

3.5. Διαχείριση αποβλήτων και λυμάτων σε μονάδες καταλυμάτων

3.5.1. Πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων

Βέλτιστη πρακτική είναι η πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων μέσω «πράσινων» προμηθειών προϊόντων, λαμβανομένου υπόψη του αντικτύπου του κύκλου ζωής — για παράδειγμα, με την αποφυγή τεμαχίων μιας χρήσης (τρόφιμα, σαπούνια, σαμπουάν) και με την αγορά καθαριστικών σε συμπυκνωμένη μορφή ή χύμα— και με την προσεκτική διαχείριση των ποσοτήτων που παραγγέλλονται.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i37) Παραγωγή αποβλήτων ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (kg/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	β45) Συνολική παραγωγή αποβλήτων (αυτών που έχουν υποστεί διαλογή και αυτών που δεν έχουν υποστεί διαλογή) $\leq 0,6$ kg ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση.

3.5.2. Διαλογή αποβλήτων και αποστολή τους για ανακύκλωση

Η βέλτιστη πρακτική είναι η παροχή ξεχωριστών εγκαταστάσεων συλλογής των αποβλήτων σε όλη τη μονάδα, η διασφάλιση διακριτής διαδικασίας για τον διαχωρισμό των αποβλήτων και η ανάθεση των σχετικών υπηρεσιών ανακύκλωσης τουλάχιστον για το γυαλί, το χαρτί και το χαρτόνι, τα πλαστικά, τα μέταλλα και τα οργανικά απόβλητα.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική μπορεί να εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i38) Ποσοστό αποβλήτων που αποστέλλονται για επανάχρηση ή ανακύκλωση (%)	β46) Τουλάχιστον το 84 % των αποβλήτων, εκφραζόμενο κατά βάρος, αποστέλλεται για ανακύκλωση.
i39) Παραγωγή αποβλήτων χωρίς διαλογή ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (kg/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	β47) Απόβλητα που δεν έχουν υποστεί διαλογή και αποστέλλονται για διάθεση $\leq 0,16$ kg ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση.

3.5.3. Επεξεργασία υγρών αποβλήτων

Η βέλτιστη πρακτική είναι η εγκατάσταση επιτόπου συστήματος επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων που επεξεργάζεται τα λύματα τουλάχιστον σε δευτεροβάθμιο και, κατά προτίμηση, τριτοβάθμιο επίπεδο και περιλαμβάνει τουλάχιστον προεπεξεργασία για τη διαλογή των στερεών και τη συγκέντρωση του σωματιδιακού υλικού που ακολουθείται από αποδοτική βιολογική επεξεργασία (π.χ. αντιδραστήρας ασυνεχούς τροφοδότησης) για την αφαίρεση μεγάλου ποσοστού COD, BOD, αζώτου και φωσφόρου από τελικά λύματα. Η ιλύς υφίσταται επεξεργασία και διατίθεται με περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε όλα τα είδη μεγέθη καταλυμάτων που δεν είναι συνδεδεμένα με αποχετευτικό δίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων.

Συναφής δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτης αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i40) Αποδοτικότητα αφαίρεσης κατά την επιτόπου επεξεργασία των υγρών αποβλήτων (δηλ. % BOD, COD).	β48) Όπου δεν είναι δυνατό να σταλούν τα λύματα για κεντρική επεξεργασία, επιτόπου επεξεργασία των λυμάτων περιλαμβάνει προεργασία (κοσκίνισμα/bar-rack, εξισορρόπηση και ιζηματοποίηση) που ακολουθείται από βιολογική επεξεργασία με αφαίρεση > 95 % BOD ₅ , νιτροποίηση > 90 % και αναερόβια χώνευση της περισσευούμενης υλίας εκτός χώρου παραγωγής.
i41) Συγκέντρωση στα τελικά λύματα (mg/l) (δηλ. BOD, COD, ολικό άζωτο, φωσφόρος)	

3.6. Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας σε μονάδες καταλυμάτων**3.6.1. Συστήματα διαχείρισης και παρακολούθησης της ενέργειας**

Η βέλτιστη πρακτική είναι να πραγματοποιείται έλεγχος της κατανάλωσης ενέργειας και να παρακολουθείται η κατανάλωση ενέργειας σε όλες τις διεργασίες και περιοχές όπου καταναλώνεται ενέργεια (δηλ. τοπικοί μετρητές ενέργειας), ώστε να εντοπιστούν εναλλακτικές λύσεις βελτίωσης της αποδοτικότητας και να εξασφαλιστεί ότι όλα τα μηχανήματα συντηρούνται με κατάλληλες τακτικές επιθεωρήσεις ⁽¹⁾.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική μπορεί να εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων. Η εκτεταμένη χρήση τοπικών μετρητών και συστημάτων ανάπτυξης κτιρίων δεν έχουν εφαρμογή σε μικρές μονάδες.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i42) Υλοποίηση ενός σχεδίου διαχείρισης της ενέργειας ανά τοποθεσία (N/O)	β49) Εφαρμογή ενός ειδικού ανά τόπο σχεδίου διαχείρισης της ενέργειας που περιλαμβάνει: i) τοπικούς μετρητές και συγκριτική αξιολόγηση για όλες τις σημαντικές διεργασίες και περιοχές που καταναλώνουν ενέργεια· ii) υπολογισμό και αναφορά της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας και των σχετικών με την ενέργεια εκπομπών CO ₂ .
i43) Εξειδικευμένη χρήση ενέργειας (kWh/m ² έτος)	
	β50) Για τα υπάρχοντα κτίρια, τελική χρήση ενέργειας για θέρμανση, εξαερισμό και κλιματισμό και θέρμανση του νερού ≤ 75 kWh ή συνολική τελική χρήση ενέργειας ≤ 180 kWh, ανά θερμαινόμενο και ψυχόμενο m ² εμβαδού ανά έτος.

3.6.2. Βελτιωμένο κέλυφος κτιρίου

Για τα νέα κτίρια, βέλτιστη πρακτική είναι να εξασφαλιστεί ότι αυτά πληρούν την υψηλότερη δυνατή βαθμολογία ως προς την ενέργεια, όπως τα πρότυπα PassiveHouse και Minergie P ⁽²⁾. Για τα υπάρχοντα κτίρια, βέλτιστη πρακτική είναι ο μετεξοπλισμός τους για την ελαχιστοποίηση των απαιτήσεων για την ενέργεια θέρμανσης και ψύξης ⁽³⁾.

Εφαρμογή

Αυτή η βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλα τα είδη καταλυμάτων κατά τη διάρκεια της κατασκευής ή σημαντικής ανακαίνισης και κατά την επιλογή κτιρίων για τους οργανισμούς που μισθώνουν τις εγκαταστάσεις τους. Οι μικρές επιχειρήσεις ίσως δεν έχουν πολλές ευκαιρίες για να εφαρμόσουν αυτήν τη βέλτιστη πρακτική στην περίπτωση μετεξοπλισμού σε ένα υπάρχον κτίριο, λόγω του υψηλού κόστους της επένδυσης.

⁽¹⁾ Αυτό μπορεί να επιτευχθεί στο πλαίσιο της υλοποίησης ενός συστήματος διαχείρισης της ενέργειας σύμφωνα με το ISO 50001.

⁽²⁾ Τα πρότυπα Passive House και Minergie P είναι δύο παραδείγματα πολύ φιλόδοξων κτιριακών προτύπων για τις επιδόσεις στον τομέα της ενέργειας. Οι απαιτήσεις τους περιγράφονται αντίστοιχα στα: http://www.passiv.de/en/02_informations/02_passive-house-requirements/02_passive-house-requirements.htm και http://www.minergie.ch/minergie_fr.html

⁽³⁾ Ειδικότερα, βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση του κελύφους κτιρίου και, γενικότερα, της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των κτιρίων περιγράφονται στο προσεχές τομεακό έγγραφο αναφοράς για τον τομέα των κατασκευών.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i43) Εξειδικευμένη χρήση ενέργειας (kWh/m ² έτος)	β50) Για τα υπάρχοντα κτίρια, τελική χρήση ενέργειας για θέρμανση, εξαερισμό και κλιματισμό και θέρμανση του νερού ≤ 75 kWh ή συνολική τελική χρήση ενέργειας ≤ 180 kWh, ανά θερμαινόμενο και ψυχόμενο m ² εμβαδού ανά έτος. β51) Για τα νέα κτίρια, οι βαθμολογημένες επιδόσεις στον τομέα της ενέργειας συμμορφώνονται με τα πρότυπα Minergie P ή Passive-House ή με ισοδύναμα.

3.6.3. Βελτιστοποιημένα συστήματα θέρμανσης, εξαερισμού και κλιματισμού

Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας από συστήματα θέρμανσης, εξαερισμού και κλιματισμού με την εγκατάσταση προϊόντων που έχουν επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης (κατά περίπτωση), έλεγχο της θερμοκρασίας κατά ζώνες και ελεγχόμενο αερισμός με ανάκτηση της θερμότητας (ιδανικά ελέγχεται με αισθητήρες CO₂) και συστατικά απόδοσης ενέργειας (δηλ. ανεμιστήρες μεταβλητής ταχύτητας) και βελτιστοποίηση των συστημάτων θέρμανσης, εξαερισμού και κλιματισμού ως προς το κελυφος του κτιρίου και τα χαρακτηριστικά των πηγών της ενέργειας.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων. Πλήρης βελτιστοποίηση μπορεί να γίνει μόνο κατά την κατασκευή ή ανακαίνιση σημαντικού μεγέθους αλλά ειδικά μέτρα μπορούν να εφαρμοστούν οποιαδήποτε στιγμή.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i43) Εξειδικευμένη χρήση ενέργειας (kWh/m ² έτος)	β50) Για τα υπάρχοντα κτίρια, τελική χρήση ενέργειας για θέρμανση, εξαερισμό, κλιματισμό και θέρμανση του νερού ≤ 75 kWh ή συνολική τελική χρήση ενέργειας ≤ 180 kWh, ανά θερμαινόμενο και ψυχόμενο m ² εμβαδού ανά έτος. β51) Για τα νέα κτίρια, οι βαθμολογημένες επιδόσεις στον τομέα της ενέργειας συμμορφώνονται με τα πρότυπα Minergie P ή Passive-House ή με ισοδύναμα.

3.6.4. Αποδοτικές εφαρμογές αντλιών θερμότητας και γεωθερμικής θέρμανσης/ψύξης

Βέλτιστη πρακτική είναι η εγκατάσταση αποδοτικών αντλιών θερμότητας (π.χ. με οικολογικό σήμα, προϊόντα με τις καλύτερες κατηγορίες ενεργειακής επισήμανσης) για θέρμανση και ψύξη ή όπου είναι δυνατό, ψύξη των υπόγειων υδάτων.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλα τα είδη καταλυμάτων. Στις αστικές περιοχές μπορεί να είναι δυνατή μόνο η εγκατάσταση συστημάτων υπόγειων υδάτων κατά την κατασκευή του κτιρίου ή κατά την ανακαίνιση σημαντικού μεγέθους. Οι αντλίες θερμότητας αέρα-αέρα εύκολα μπορούν να εγκατασταθούν εκ των υστέρων αλλά δεν είναι κατάλληλες για τα πολύ ψυχρά κλίματα. Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική έχει περιορισμένη εφαρμογή στις μικρές επιχειρήσεις λόγω του κόστους της επένδυσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i43) Εξειδικευμένη χρήση ενέργειας (kWh/m ² έτος)	β52) Οι αντλίες θερμότητας νερού-νερού και/ή γεωθερμική θέρμανση/ψύξη χρησιμοποιούνται κατά προτίμηση σε συμβατικά συστήματα θέρμανσης-ψύξης όταν είναι εφικτό και οι αντλίες θερμότητας πληρούν τα κριτήρια του οικολογικού σήματος ΕΕ και έχουν την καλύτερη κατάταξη ενεργειακής απόδοσης.

3.6.5. Φωτιστικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός υψηλής απόδοσης

Η βέλτιστη πρακτική συνίσταται στην εγκατάσταση κατά ζώνες, κατάλληλου μεγέθους, συμπαγών λαμπτήρων φθορισμού και LED με έξυπνο σύστημα ελέγχου με βάση την ανίχνευση κίνησης, φυσικού φωτός και χρόνου. Βέλτιστη πρακτική είναι επίσης η βελτιστοποίηση του σχεδίου του κτιρίου και της εσωτερικής διάταξης ως προς τη χρήση φυσικού φωτός, λαμβανομένου υπόψη του ενεργειακού αποτελέσματος από μεγάλες υαλοπίνακες για θέρμανση και ψύξη. Όσον αφορά τον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό (λευκές συσκευές και ηλεκτρονικά είδη καταναλωτή), τα προϊόντα με οικολογικό σήμα EE ή με καλύτερη κατάταξη ενεργειακής απόδοσης πρέπει να επιλέγονται όποτε αυτό είναι δυνατόν.

Εφαρμογή

Η εν λόγω βέλτιστη πρακτική μπορεί να εφαρμόζεται σε όλα τα είδη και μεγέθη καταλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων. Συμπαγείς λαμπήρες φθορισμού και LED μπορούν συχνά να υποκαταστήσουν άμεσα τους λαμπήρες πυράκτωσης και αλογόνου. Η τροποποίηση των κτιρίων κατά τρόπο ώστε να χρησιμοποιούν καλύτερα το φυσικό φως περιορίζεται στην αρχική κατασκευή και ανακαίνιση.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i44) Εγκατεστημένη ικανότητα φωτισμού (W/m ²)	b53) Εγκατεστημένη ικανότητα φωτισμού ≤ 10 W ανά m ²
i45) Χρήση ενέργειας ειδικά για φωτισμό (kWh/m ² έτος)	β54) Χρήση ηλεκτρικής ενέργειας για φωτισμό ≤ 25 kWh ανά m ² εμβαδού δαπέδου που θερμαίνεται και ψύχεται κατ' έτος.
i45) Συνολική χρήση ηλεκτρισμού (kWh/m ² έτος)	β55) Συνολική χρήση ηλεκτρικής ενέργειας ≤ 80 kWh ανά m ² εμβαδού δαπέδου που θερμαίνεται και ψύχεται κατ' έτος.

3.6.6. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Βέλτιστη πρακτική είναι η εγκατάσταση επιτόπου εξοπλισμού για την παραγωγή γεωθερμικής, ηλιακής ή αιολικής ενέργειας, ανάλογα με την περίπτωση, και για την παροχή ηλεκτρισμού από μια πραγματικά ανανεώσιμη πηγή προμήθειας ηλεκτρισμού (πρέπει να μπορεί να επαληθευτεί ότι είναι επιπρόσθετη).

Εφαρμογή

Το δυναμικό εκμετάλλευσης συγκεκριμένων επιτόπων τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εξαρτάται από την τοποθεσία και παράγοντες σχετικούς με αυτήν όπως κλίμα, σκίαση, διαθέσιμος χώρος κ.λπ. Η επένδυση σε μη επιτόπια συστήματα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας μπορεί να αναληφθεί από οποιοδήποτε οργανισμό. Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική ενδέχεται να έχει περιορισμένη εφαρμογή στις μικρές επιχειρήσεις σε περιπτώσεις που η επένδυση έχει μεγάλες περιόδους απόσβεσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i11) Ποσοστό τελικής χρήσης ενέργειας που έχει ικανοποιηθεί με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που παράγεται επί τόπου (%)	β56) Το ισοδύναμο του 50 % της ετήσιας χρήσης ενέργειας των καταλυμάτων παράγεται επιτόπου από ανανεώσιμες πηγές ή από επαληθεύσιμα πρόσθετες μη επιτόπιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
i47) Χρήση πιστοποιημένων μονάδων ανανεώσιμης ενέργειας (N/O)	β57) Το 100 % της ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από ιχνηλάσιμες ανανεώσιμες πηγές ηλεκτρισμού που δεν έχουν καταλογιστεί σε άλλο οργανισμό ή στο εθνικό μέσο μείγμα ηλεκτρικού ρεύματος ή που χρονολογούνται λιγότερο από δύο χρόνια.

3.7. Εστιατόρια και κουζίνες ξενοδοχείων

3.7.1. «Πράσινος» εφοδιασμός σε τρόφιμα και ποτά

Η βέλτιστη πρακτική συνίσταται στην αξιολόγηση των αλυσίδων εφοδιασμού σε τρόφιμα και ποτά ώστε να εντοπιστούν τα κρίσιμα σημεία για το περιβάλλον και τα βασικά σημεία ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής περιβαλλοντικά πιστοποιημένων προϊόντων και της επιμέλειας μενού για την αποφυγή συστατικών που είναι επιζήμια για το περιβάλλον (π.χ. ψαριών που απειλούνται με εξαφάνιση και μερικών καρπών εκτός εποχής) και της προσεκτικής κοπής μερίδων κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων αλλά και της διαθεσιμότητας επιλογών για χορτοφάγους.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις κουζίνες. Οι κουζίνες σε αγροτικές τοποθεσίες μπορεί να είναι σε θέση να αγοράζουν επιτοπίως τρόφιμα. Οι μεγαλύτερες κουζίνες μπορεί να έχουν μεγαλύτερη επιρροή στους προμηθευτές. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόζουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i48) Ποσοστό περιβαλλοντικά πιστοποιημένων συστατικών (κατά αξία) (%)	β58) Ο οργανισμός είναι σε θέση να παρέχει τεκμηριωμένη πληροφόρηση, τουλάχιστον και για τη χώρα καταγωγής, για όλα τα κύρια συστατικά. β59) Τουλάχιστον 60 % των τροφίμων και ποτών, ανά αξία προμήθειας, είναι περιβαλλοντικά πιστοποιημένα (δηλ. βιολογικά).

3.7.2. Διαχείριση οργανικών αποβλήτων

Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση αποβλήτων τροφίμων που θα μπορούσαν να αποφευχθούν με προσεκτική επιμέλεια του μενού και του μεγέθους των μερίδων και ο εγγυημένος διαχωρισμός όλων των βιολογικών αποβλήτων και αποστολή τους για αναερόβια χώνευση, όπου αυτό είναι δυνατόν, ή εναλλακτικά για καύση με ανάκτηση της ενέργειας ή επιτόπου/τοπική κομποστοποίηση.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις κουζίνες. Η προτιμώμενη εναλλακτική λύση της ανακύκλωσης των αποβλήτων με αναερόβια χώνευση ενδέχεται να μην είναι διαδίδσιμη σε ορισμένα μέρη, οπότε τα απόβλητα πρέπει να σταλούν για αποτέφρωση με ανάκτηση της ενέργειας ή κομποστοποίηση. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόζουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i49) Η παραγωγή οργανικών αποβλήτων (kg ανά συνδαιτυμόνα)	β60) ≥ 95 % των οργανικών αποβλήτων διαχωρίζονται, δεν στέλνονται για υγειονομική ταφή αλλά, όπου είναι δυνατόν, για αναερόβια χώνευση.
i50) Ποσοστά οργανικών αποβλήτων που αποστέλλονται για αναερόβια χώνευση, εναλλακτική ανάκτηση ενέργειας, κομποστοποίηση επιτόπου ή αποστολή για κομποστοποίηση (%)	β61) Συνολική παραγωγή οργανικών αποβλήτων $\leq 0,25$ kg ανά συνδαιτυμόνα και παραγωγή αποβλήτων που θα μπορούσαν να αποφευχθούν $\leq 0,18$ kg ανά συνδαιτυμόνα.

3.7.3. Βελτιστοποιημένα: πλύσιμο πιάτων, καθαρισμός και προετοιμασία φαγητού

Βέλτιστη πρακτική είναι η επιλογή αποδοτικού εξοπλισμού, μεταξύ άλλων με βαλβίδες ψεκασμού χαμηλής ροής προ έκπλυσης, ενεργοποιούμενες με αισθητήρες, αποδοτικά πλυντήρια πιάτων και ασύρματα συστήματα ατμού και για την παρακολούθηση και συγκριτική αξιολόγηση της κατανάλωσης νερού σε κουζίνα/εστιατόριο.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις κουζίνες. Η εγκατάσταση αποδοτικότερων πλυντηρίων μπορεί να είναι οικονομικά βιώσιμη μόνο όταν τα υπάρχοντα πλυντήρια πλησιάζουν στο τέλος του κύκλου ζωής τους ή απαιτούν επισκευή. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόζουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i51) Η κατανάλωση νερού κουζίνας ανά συνδαιτυμόνα (l/συνδαιτυμόνα)	β62) Εφαρμογή ενός σχεδίου διαχείρισης του νερού που καταναλώνεται στην κουζίνα, το οποίο περιλαμβάνει παρακολούθηση και αναφορά της συνολικής κατανάλωσης του νερού που καταναλώνεται στην κουζίνα κανονικοποιημένης ανά συνδαιτυμόνα, και εντοπισμό των μέτρων προτεραιότητας για τη μείωση της κατανάλωσης νερού.
i52) Ποσοστό χημικών καθαρισμού κουζίνας και πλυντηρίου με οικολογικό σήμα (%)	
i53) Πράσινες προμήθειες αποδοτικού εξοπλισμού κουζίνας (N/O)	
	β63) Τουλάχιστον 70 % του μεγέθους της αγοράς χημικών προϊόντων καθαρισμού (πλην καθαριστικών φούρνου) για πλύσιμο πιάτων και καθαρισμό (δηλ. οικολογικό σήμα ΕΕ).

3.7.4. Βελτιστοποιημένα: μαγείρεμα, εξαερισμός και ψύξη

Βέλτιστη πρακτική είναι η επιλογή αποδοτικού εξοπλισμού για μαγείρεμα, μεταξύ άλλων επαγωγικές εστίες ή εστίες αερίου ελεγχόμενης λειτουργίας με αισθητήρα, αποδοτικού εξοπλισμού ψύξης που χρησιμοποιεί φυσικά ψυκτικά μέσα όπως αμμωνία ή διοξείδιο του άνθρακα και η ρύθμιση του αερισμού ανάλογα με τη ζήτηση.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις κουζίνες. Η εγκατάσταση αποδοτικότερου εξοπλισμού για μαγείρεμα και ψύξη μπορεί να είναι οικονομικά βιώσιμη μόνο όταν ο υπάρχων εξοπλισμός πλησιάζει στο τέλος του κύκλου ζωής του. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόσουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφής δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτης αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i54) Ειδική χρήση της ενέργειας ανά συνδαιτυμόνα (kWh/συνδαιτυμόνα)	β64) Εφαρμογή ενός σχεδίου διαχείρισης της ενέργειας που καταναλώνεται στην κουζίνα που περιλαμβάνει παρακολούθηση και αναφορά της συνολικής χρήσης ενέργειας που καταναλώνεται στην κουζίνα κανονικοποιημένη ανά συνδαιτυμόνα, και εντοπισμός των μέτρων προτεραιότητας για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.

3.8. Κατασκήνωση/κάμπινγκ**3.8.1. Περιβαλλοντική εκπαίδευση των φιλοξενουμένων**

Βέλτιστη πρακτική είναι η παροχή φιλοξενουμένων με διαδραστική επιτόπια εκπαίδευση για περιβαλλοντικά θέματα, συμπεριλαμβανομένων σεμιναρίων, περιηγήσεων στη φύση ή εξοπλισμού όπως μεταφορές με χαμηλές εκπομπές καυσαερίων (ποδήλατα, ηλεκτρικά ποδήλατα).

Εφαρμογή

Η παρούσα βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε όλες τις κατασκηνώσεις/κάμπινγκ και άλλους τύπων καταλυμάτων (ιδίως αγροτικών). Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική έχει περιορισμένη εφαρμογή στις μικρές επιχειρήσεις με λίγους πόρους.

Συναφής δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτης αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i55) Περιβαλλοντική πληροφόρηση / εκπαίδευση διαθέσιμη για τους φιλοξενούμενους (N/O)	β65) Η εταιρεία παροχής καταλυμάτων ενθαρρύνει και διευκολύνει περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά και δραστηριότητες, αλλά και παρέχει περιβαλλοντική εκπαίδευση για τους φιλοξενούμενους μέσω επιτόπιων δραστηριοτήτων και σεμιναρίων.
i56) Στη διάθεση των φιλοξενουμένων υπάρχουν μεταφορικά μέσα με χαμηλές εκπομπές καυσαερίων (δηλ. ποδήλατα) (N/O)	

3.8.2. Περιβαλλοντική διαχείριση υπαίθριων χώρων

Βέλτιστη πρακτική είναι η μεγιστοποίηση της επιτόπιας βιοποικιλότητας μέσω της φύτευσης εγχώριων φυτών και εγκατάσταση πράσινων ή καφέ στεγών και τοίχων. Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού για άρδευση και χρήση οικιακών λυμάτων ή όμβριων υδάτων. Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση της φωτορύπανσης που προέρχεται από τον εξωτερικό φωτισμό (δηλ. με τη χρήση λαμπτήρων νατρίου χαμηλής πίεσης σε σωστή γωνία) και η μείωση της ηχορύπανσης από υπαίθριες εκδηλώσεις με την εγκατάσταση ηχοφραγμάτων και η επιβολή αυστηρών κανόνων για τέτοιες εκδηλώσεις.

Εφαρμογή

Η παρούσα βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε όλες τις κατασκηνώσεις/κάμπινγκ και άλλους τύπων καταλυμάτων (ιδίως αγροτικών), μεταξύ αυτών και σε **μικρές επιχειρήσεις**.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i4) Υλοποίηση σχεδίου διαχείρισης της βιοποικιλότητας (N/O)	β66) Διατήρηση ή αύξηση της επιτόπιας βιοποικιλότητας με τη φύτευση εγχώριων ειδών, δημιουργία καταφυγίων για τοπικά ζωικά είδη και εγκατάσταση πράσινων ή καφέ στεγών όπου αυτό είναι δυνατό και με την ελαχιστοποίηση των χημικών εισροών, της φωτορύπανσης και της ηχορύπανσης. β67) Ελαχιστοποίηση της φωτορύπανσης και της ενόχλησης της άγριας πανίδας με την εγκατάσταση φωτιστικών, σε κατάλληλη γωνία, που ρυθμίζονται με χρονιστή ή αισθητήρα, για εξωτερικό φωτισμό που παράγει μηδέν φωτισμό προς τα πάνω. β68) Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού με τη φύτευση εγχώριων ειδών και καλύμματος εδάφους και με την εγκατάσταση ελεγχόμενων συστημάτων άρδευσης με οικιακά λύματα όπου αυτό είναι δυνατόν.

3.8.3. Ενεργειακή απόδοση κάμπινγκ και εγκατάσταση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας για θέρμανση του νερού, θέρμανση, ψύξη, κλιματισμό και φωτισμό χάρη σε εξοπλισμό χαμηλής ροής με την εγκατάσταση χαμηλής ροής, την καλή μόνωση των κτιρίων και φωτισμό φθορισμού ή LED, καθώς και η εγκατάσταση επιτόπου πηγών ανανεώσιμης ενέργειας (π.χ. θέρμανση νερού με ηλιακή ενέργεια). Επιπροσθέτως, η θέρμανση μπορεί να ανακτάται από τα οικιακά λύματα με τη χρήση αντλίας θερμότητας.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις κατασκηνώσεις. Η εγκατάσταση ειδικών τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εξαρτάται από τα ειδικά χαρακτηριστικά του τόπου. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόζουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημεία αναφοράς της αριστείας
i57) Ειδική χρήση της ενέργειας ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (kWh/φιλοξενούμενος-διανυκτέρευση)	β69) Η ειδική τελική χρήση ενέργειας (εκτός της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που παράγεται επιτόπου) είναι $\leq 2,0$ kWh ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση.
i11) Ποσοστό τελικής χρήσης ενέργειας που έχει ικανοποιηθεί με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που παράγεται επί τόπου (%)	β70) Το 100 % της ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από ιχνηλάσιμες ανανεώσιμες πηγές ηλεκτρισμού που δεν έχουν πιστωθεί σε άλλο οργανισμό ή στο εθνικό μέσο μείγμα ηλεκτρικού ρεύματος ή που χρονολογούνται λιγότερο από δύο χρόνια.
i47) Χρήση πιστοποιημένων μονάδων ανανεώσιμης ενέργειας (N/O)	

3.8.4. Αποδοτικότητα νερού κάμπινγκ

Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού με την εγκατάσταση βρυσών και ντους χαμηλής ροής, με ελέγχους χρονιστή ντους και μηχανισμούς έκπλυσης αποχωρητηρίων χαμηλής και διπλής ροής και ουρητήρια χωρίς νερό.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις κατασκηνώσεις. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόζουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και σημεία αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i23) Κατανάλωση νερού ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (l/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	β71) Συνολική κατανάλωση νερού ≤ 94 λίτρα ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση για κατασκηνώσεις τεσσάρων ή πέντε αστέρων με πλήρη υποδομή και κατανάλωση νερού ≤ 58 λίτρα ανά ≤ 58 λίτρα ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση για όλες τις άλλες κατασκηνώσεις/ κάμπινγκ.
i25) Ταχύτητα ροής νερού στα ντους, στις βρύσες μπάνιου, στα ουρητήρια και στους μηχανισμούς έκπλυσης αποχωρητηρίων (l/min ή l/flush)	

3.8.5. Ελαχιστοποίηση αποβλήτων στο κάμπινγκ / στην κατασκήνωση

Βέλτιστη πρακτική είναι η ελαχιστοποίηση της παραγωγής οργανικών αποβλήτων με μέτρα πρόληψης, με τη διαθεσιμότητα επιτόπου πρακτικών εγκαταστάσεων για τη διαλογή των αποβλήτων και με την ανάθεση υπηρεσιών ανακύκλωσης σε εξωτερικούς συνεργάτες.

Εφαρμογή

Η συγκεκριμένη βέλτιστη πρακτική είναι εφαρμοστέα σε όλες τις κατασκηνώσεις. Για την πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων το πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση αυτή είναι περιορισμένο διότι τα περισσότερα απόβλητα προέρχονται από τις αγορές των φιλοξενούμενων. Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόζουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφής δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτης αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i39) Παραγωγή αποβλήτων χωρίς διαλογή ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση (kg/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση)	β72) Συνολικά υπολειμματικά απόβλητα που εστάλησαν για διάθεση $\leq 0,2$ kg ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση.

3.8.6. Φυσικές πισίνες

Βέλτιστη πρακτική είναι η εγκατάσταση φυσικής πισίνας ή η αντικατάσταση μιας υπάρχουσας πισίνας με φυσική.

Εφαρμογή

Η παρούσα βέλτιστη πρακτική έχει εφαρμογή σε όλες τις κατασκηνώσεις/κάμπινγκ και άλλους τύπων καταλυμάτων (ιδίως αγροτικών). Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να εφαρμόζουν πλήρως αυτή τη βέλτιστη πρακτική.

Συναφής δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτης αναφοράς της αριστείας

Δείκτης περιβαλλοντικών επιδόσεων	Σημείο αναφοράς αριστείας
i58) Εγκατάσταση φυσικής πισίνας (N/O)	β73) Η/οι επιτόπια/-ες πισίνα/-ες ενσωματώνει/-ουν συστήματα φιλτραρίσματος με φυτά ώστε να επιτυγχάνεται καθαρισμός του νερού σύμφωνα με το απαιτούμενο πρότυπο υγιεινής.

4. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται μια επιλογή βασικών δεικτών περιβαλλοντικών επιδόσεων για οργανισμούς στον τομέα του τουρισμού. Είναι υποσύνολο των δεικτών που αναφέρονται στο κεφάλαιο 3. Ο πίνακας χωρίζεται σε έξι μέρη· στο πρώτο παρατίθενται δείκτες που έχουν εφαρμογή σε όλους τους συντελεστές του τομέα (οριζόντιοι), ενώ καθένα από τα επόμενα μέρη πίνακα είναι αφιερωμένο σε καθένα από τους κυριότερους συντελεστές στους οποίους απευθύνεται στο παρόν SRD (διαχειριστές προορισμού, γραφεία οργανωμένων ταξιδιών και ταξιδιωτικά πρακτορεία, καταλύματα, εστιατόρια και κουζίνες ξενοδοχείων και κατασκηνώσεις/κάμπινγκ).

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΜΕΤΡΑ					
1. Υλοποίηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης	(N/O)	Ο δείκτης δηλώνει αν ο οργανισμός εφαρμόζει ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ο δείκτης αυτός μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους τους συντελεστές του τομέα του τουρισμού (δηλ. διαχειριστές προορισμού, πρακτορεία ταξιδιών, πάροχοι καταλύματος, πάροχοι υπηρεσιών εστίασης, μεταφορικές εταιρείες και υπεύθυνοι δραστηριοτήτων αναψυχής).	Ανά τόπο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Όλοι	Χρησιμοποιούνται οι κατάλληλοι δείκτες για τη συνεχή παρακολούθηση όλων των σχετικών πτυχών περιβαλλοντικών επιδόσεων, συμπεριλαμβανομένων των έμμεσων πτυχών και των πτυχών που μετριοούνται λιγότερο εύκολα, όπως ο αντίκτυπος της βιοποικιλότητας. (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.1.1) Σε όλο το προσωπικό παρέχονται πληροφορίες για τους περιβαλλοντικούς σκοπούς καθώς και κατάρτιση για τις σχετικές ενέργειες περιβαλλοντικής διαχείρισης. (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.1.1) Εφαρμόζονται βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, κατά περίπτωση. (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.1.1)
2. Ποσοστό προϊόντων και υπηρεσιών που συμμορφώνονται με τα ειδικά περιβαλλοντικά κριτήρια	%	Ο δείκτης αναφέρεται στην αξιολόγηση της αλυσίδας εφοδιασμού, βάσει της επιλογής προϊόντων/υπηρεσιών που συμμορφώνονται με ειδικά περιβαλλοντικά κριτήρια και πιστοποιήσεις (π.χ. οικολογικό σήμα της ΕΕ).	Ανά τόπο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Όλοι	Ο οργανισμός έχει πραγματοποιήσει ανάλυση του κύκλου ζωής ώστε να εντοπίσει τις εναλλακτικές βελτίωσης για όλες τις σημαντικές αλυσίδες εφοδιασμού που έχουν αντίκτυπο στα κρίσιμα από πλευράς περιβάλλοντος σημεία. (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.1.2) ≥ 97 % των χημικών ουσιών (ανά βάρος δραστικού συστατικού ή όγκου προμηθειών), που χρησιμοποιήθηκε σε εγκαταστάσεις διαμονής και εστίασης είναι πιστοποιημένες σύμφωνα με το οικολογικό σήμα ISO τύπου I (ή μπορεί να αποδειχθεί ότι είναι η πιο φιλοπεριβαλλοντική διαθέσιμη επιλογή). (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.1.2) ≥ 97 % όλων των ξύλινων, χάρτινων ή χαρτονένιων υλικών που αγοράζουν οι εγκαταστάσεις διαμονής και τα εστιατόρια είναι ανακυκλωμένα ή πιστοποιημένα σύμφωνα με περιβαλλοντικά πρότυπα (έχουν οικολογικό σήμα, FSC, PEFC). (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.1.2)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ					
1. Υλοποίηση ενός σχεδίου βιώσιμου προορισμού	(N/O)	Ο δείκτης δηλώνει αν ο διαχειριστής προορισμού εφαρμόζει ένα βιώσιμο σχέδιο προορισμού που απαντά σε βασικές περιβαλλοντικές προκλήσεις εντός του προορισμού, καλύπτει τη συνολική περιοχή προορισμού και συντονίζει όλους τους σχετικούς συντελεστές.	Προορισμός	Όλοι	Υλοποίηση ενός σχεδίου προορισμού που: i) καλύπτει ολόκληρη την περιοχή προορισμού· ii) συνεπάγεται συντονισμό όλων των σχετικών κρατικών και ιδιωτικών συντελεστών· iii) απαντά σε βασικές περιβαλλοντικές προκλήσεις εντός του προορισμού. (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.2.1)
2. Υλοποίηση σχεδίου διαχείρισης της βιοποικιλότητας	(N/O)	Ο δείκτης αναφέρεται στην υλοποίηση ενός σχεδίου διαχείρισης της βιοποικιλότητας στον προορισμό.	Προορισμός	Βιοποικιλότητα	Ελαχιστοποίηση και αντιστάθμιση για κάθε συνιστώσα βιοποικιλότητας που έχει εκτοπιστεί λόγω τουριστικής ανάπτυξης, έτσι ώστε να διατηρείται ή να αυξάνεται η βιοποικιλότητα σε επίπεδο προορισμού σε περιοχές υψηλής φυσικής αξίας και να αυξάνεται σε υποβαθμισμένες περιοχές. (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.2.2)
3. Ημερήσια κατανάλωση νερού ανά φιλοξενούμενο	(l/φιλοξενούμενο-ημέρα)	Ποσό νερού που χρησιμοποιείται κατά μέσο όρο από κάθε φιλοξενούμενο στην τοποθεσία προορισμού.	Προορισμός	Νερό	Μέση κατανάλωση νερού ανά τουρίστα ≤ 200 L ανά φιλοξενούμενο-ημέρα. (Βέλτιστη πρακτική: 3.2.3)
4. Ποσοστό υγρών αποβλήτων που στέλνονται για δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια επεξεργασία	%	Ποσοστό υγρών αποβλήτων που παράγονται στον προορισμό και υπόκεινται σε δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια επεξεργασία στη διάρκεια της τουριστικής περιόδου υψηλής ζήτησης.	Προορισμός	Νερό	Οι υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων μεταφορών, της ύδρευσης, της επεξεργασίας λυμάτων και ανακύκλωσης, έχουν σχεδιαστεί για να αντιμετωπίζουν τη μέγιστη ζήτηση και να εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του τουρισμού εντός του προορισμού. (Βέλτιστη πρακτική: 3.2.3) ≥ 95 % των υγρών αποβλήτων στον προορισμό καταλήγει σε τουλάχιστον δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια επεξεργασία για απόρριψη σε ευαίσθητα νερά υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης και της περιόδου μεγάλης τουριστικής κίνησης. (Βέλτιστη πρακτική: 3.2.3)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
5. Ποσοστό αστικών στερεών αποβλήτων για ανακύκλωση ή αναερόβια χώνευση	%	Ποσοστό αστικών στερεών αποβλήτων που συλλέγονται στον προορισμό και στέλνονται για ανακύκλωση ή αναερόβια χώνευση	Προορισμός	Απόβλητα	≥ 95 % αστικών στερεών αποβλήτων δεν καταλήγει σε χώρους υγειονομικής ταφής αλλά αποστέλλεται για ανακύκλωση ή αναερόβια χώνευση. (Βέλτιστη πρακτική: 3.2.3)
6. Ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται από τουρίστες εντός του προορισμού με δημόσιες μεταφορές, πεζή ή με ποδήλατο	%	Ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται από τουρίστες εντός του προορισμού με δημόσιες μεταφορές, πεζή ή με ποδήλατο	Προορισμός	Εκπομπές	Οι υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων μεταφορών, της ύδρευσης, της επεξεργασίας λυμάτων και ανακύκλωσης, έχουν σχεδιαστεί για να αντιμετωπίζουν τη μέγιστη ζήτηση και να εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του τουρισμού εντός του προορισμού. (Βέλτιστη πρακτική: 3.2.3) Η μετακίνηση με δημόσια μεταφορικά μέσα, πεζή ή με ποδήλατο αντιστοιχεί σε ≥ 80 % των μετακινήσεων των τουριστών εντός αστικών προορισμών (Βέλτιστη πρακτική: 3.2.3)
7. Ποσοστό τελικής ζήτησης ενέργειας που έχει ικανοποιηθεί με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που παράγεται επί τόπου	%	Η αναλογία μεταξύ της ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές επιτόπου στον προορισμό και της συνολικής ζήτησης για ενέργεια στον προορισμό με όρους τελικής ενέργειας.	Προορισμός	Εκπομπές	— (Βέλτιστη πρακτική: 3.2.3)

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

1. Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από μεταφορικά μέσα	kg CO ₂ /επιβάτη-km	Παρακολουθείται η κατανάλωση καυσίμου/ενέργειας από αεροσκάφη, λεωφορεία, πούλμαν και τρένα υπό τον έλεγχο των γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και ζητούνται στοιχεία από εξωτερικούς παρόχους μεταφορών.	Στόλος αεροσκαφών/οχημάτων του οργανισμού	Ενεργειακή απόδοση Αποδοτική χρήση υλικών Εκπομπές	Τα γραφεία οργανωμένων ταξιδιών δεν προσφέρουν πτήσεις για: i) προορισμούς σε απόσταση μικρότερη από 700 km· ii) προορισμούς σε απόσταση έως 2 000 km για παραμονή μικρότερη των 8 ημερών ή· iii) προορισμούς σε απόσταση μεγαλύτερη των 2 000 km για παραμονή μικρότερη των 14 ημερών. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.1) Οι αεροπορικοί στόλοι των γραφείων οργανωμένων ταξιδιών επιτυγχάνουν κατά μέσο όρο κατανάλωση καυσίμου ≤ 2,7 λίτρα ανά 100 επιβάτες-km. (Βέλτιστη πρακτική 3.3.1)
--	--------------------------------	---	---	--	---

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
					Μέση κατανάλωση καυσίμων από τον στόλο λεωφορείων ή πούλμαν $\leq 0,75$ λίτρα ανά 100 επιβάτες-km και τουλάχιστον 90 % του στόλου είναι συμβατά με EURO V ή κινούνται με εναλλακτικά καύσιμα. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.1)
2. Ποσοστό εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές που αντισταθμίστηκαν με πιστοποιημένες μονάδες άνθρακα	%	Ποσοστό εκπομπών CO ₂ που αντισταθμίστηκαν με αγορασμένες πιστοποιημένες μονάδες άνθρακα Για την αντιστάθμιση των εκπομπών από τις αεροπορικές μεταφορές, πρέπει να εφαρμοστεί κατάλληλος συντελεστής δείκτη αντανάκλασης της ακτινοβολίας.	Στόλος αεροσκαφών/οχημάτων του οργανισμού	Ενεργειακή απόδοση Αποδοτική χρήση υλικών Εκπομπές	Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από μεταφορές από όλα τα πακέτα που πωλήθηκαν αντισταθμίζονται αυτόματα με άμεσες επενδύσεις σε σχέδια αποφυγής των αερίων του θερμοκηπίου ή με την αγορά πιστοποιημένων μονάδων άνθρακα. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.1)
3. Ποσοστό προμηθευτών καταλύματος (ανά φιλοξενούμενο-διανυκτερεύσεις ή πωληθείσα αξία) που συμμορφώνονται με ειδικά περιβαλλοντικά κριτήρια (%)	%	Ο δείκτης αυτός λαμβάνει υπόψη πιστοποιημένα από τρίτα μέρη περιβαλλοντικά πρότυπα (π.χ. οικολογικό σήμα της ΕΕ, σκανδιναβικός κύκνος) καθώς και τη συμμόρφωση με εξειδικευμένο σύνολο απαιτήσεων.	Οργανισμός	Όλοι	≥ 90 % των παρόχων καταλύματος, βάσει της αξίας των πωλήσεων ή διανυκτερεύσεων συμμορφώνονται με ένα σύνολο περιβαλλοντικών απαιτήσεων (κατά προτίμηση αναγνωρισμένων μέσω πιστοποίησης από τρίτα μέρη). (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.2)
4. Ποσοστό υπηρεσιών σε περιβαλλοντική βελτίωση εντός του προορισμού	%	Ο δείκτης αναφέρεται στο ποσοστό των υπηρεσιών που βελτιώθηκαν χάρη στη συμβολή του γραφείου οργανωμένων ταξιδιών στο πλαίσιο καθενός από τους κυριότερους προορισμούς του.	Προορισμός και οργανισμός	Όλοι	Το γραφείο οργανωμένων ταξιδιών δίνει ώθηση στην περιβαλλοντική βελτίωση του προορισμού μέσω: i) της βελτίωσης των επιδόσεων της αλυσίδας εφοδιασμού· ii) της επιρροής που ασκεί στη διαχείριση προορισμού· iii) των άμεσων συστημάτων βελτίωσης. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.3)
5. Ποσοστό πρωτοποριακών βιώσιμων περιηγήσεων (π.χ. με οικολογικό σήμα) που πωλούνται (κατά αξία)	%	Το ποσοστό κατά αξία των πρωτοποριακών βιώσιμων περιηγήσεων (π.χ. αυστριακό οικολογικό σήμα για πακέτα ταξιδιών) από τα συνολικά πακέτα περιηγήσεων που πούλησε το γραφείο.	Οργανισμός	Όλοι	Το γραφείο οργανωμένων ταξιδιών προωθεί πακέτα βιώσιμου τουρισμού στο κύριο διαφημιστικό του υλικό (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.4) Τα πρωτοποριακά πακέτα βιώσιμου τουρισμού (π.χ. αυστριακό οικολογικό σήμα για ταξιδιωτικά πακέτα) αντιπροσωπεύουν μερίδιο στις πωλήσεις ≥ 10 %. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.4)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
					<p>Το γραφείο οργανωμένων ταξιδίων χρησιμοποιεί αποτελεσματικές μεθόδους μάρκετινγκ και επικοινωνίας ώστε να ενθαρρύνει περισσότερο βιώσιμες επιλογές στην επιλογή τουριστικών πακέτων. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.4)</p> <p>Το γραφείο οργανωμένων ταξιδίων παρέχει σε όλους τους πελάτες ειδικές πληροφορίες με στόχο την ευαισθητοποίηση του πελάτη για τον προορισμό του, ώστε να προάγεται υπεύθυνη για το περιβάλλον συμπεριφορά στον προορισμό. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.4)</p>
6. Κατανάλωση χαρτιού ανά πελάτη	g/πελάτης	Η ποσότητα χαρτιού που χρησιμοποιήθηκε ανά πελάτη.	Οργανισμός	Αποδοτική χρήση υλικών Απόβλητα Εκπομπές	Έντυπο υλικό γραφείου και υλικό προώθησης: i) αποφεύγεται όποτε είναι δυνατό· ii) χρησιμοποιείται 100 % ανακυκλωμένο ή περιβαλλοντικά πιστοποιημένο (π.χ. οικολογικό σήμα, FSC, PEFC) χαρτί· iii) εκτυπώνεται από περιβαλλοντικά πιστοποιημένες υπηρεσίες εκτύπωσης (π.χ. EMAS, ISO14001). (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.5)
7. Πιστοποίηση ως προς το περιβάλλον για το χαρτί και την εκτύπωση	(N/O)	Ο δείκτης αναφέρει αν το χρησιμοποιούμενο χαρτί είναι πιστοποιημένο (π.χ. οικολογικό σήμα EE, FSC) και αν έχει εκτυπωθεί με περιβαλλοντικά πιστοποιημένες υπηρεσίες εκτύπωσης.	Οργανισμός	Αποδοτική χρήση υλικών Απόβλητα	Έντυπο υλικό γραφείου και υλικό προώθησης: i) αποφεύγεται όποτε είναι δυνατό· ii) χρησιμοποιείται 100 % ανακυκλωμένο ή περιβαλλοντικά πιστοποιημένο (π.χ. οικολογικό σήμα, FSC, PEFC) χαρτί· iii) εκτυπώνεται από περιβαλλοντικά πιστοποιημένες υπηρεσίες εκτύπωσης (π.χ. EMAS, ISO14001). (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.5)
8. Ειδικές εκπομπές CO ₂ από λειτουργίες γραφείου και λιανικής	kg CO ₂ /επιβάτη kg CO ₂ / m ² ·έτος	Ο δείκτης αυτός μετρά την ποσότητα CO ₂ που προέρχεται από δραστηριότητες λιανικής και γραφείου. Μπορεί να εκφραστεί ως εκπομπές ανά πελάτη ή εκπομπές ανά επιφάνεια καταστήματος λιανικής και γραφείου και έτος.	Οργανισμός	Εκπομπές	Υλοποιούνται σχέδια ενέργειας και διαχείρισης των εκπομπών του θερμοκηπίου και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από δραστηριότητες λιανικής και γραφείου αναφέρονται και εκφράζονται ανά m ² χώρων γραφείου και λιανικών πωλήσεων ανά έτος και ανά πελάτη. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.5)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
9. Ετήσια κατανάλωση νερού σε κτίρια γραφείων ανά εργαζόμενο	L/εργαζόμενο-έτος	Ο δείκτης αυτός αναφέρεται στην ετήσια χρήση νερού σε κτίρια γραφείων διά του αριθμού των εργαζομένων που εργάζονται σε τέτοια κτίρια.	Οργανισμός	Νερό	Η κατανάλωση του νερού είναι $\leq 2,0 \text{ m}^3$ ανά εργαζόμενο τον χρόνο. (Βέλτιστη πρακτική: 3.3.5)

ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

1. Κατανάλωση νερού ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	L/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	Η κατανάλωση του νερού μετρείται στις εγκαταστάσεις του καταλύματος μία φορά τον χρόνο κανονικοποιημένη με τον αριθμό των φιλοξενούμενων-διανυκτερεύσεις. Η κατανάλωση του νερού για μεγάλες πισίνες ή εστιατόρια που εξυπηρετούν πολλούς μη κατοίκους μπορεί να εξαιρείται από τον δείκτη αυτόν για την αξιολόγηση με βάση τα σημεία αναφοράς για την παροχή καταλύματος.	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού) Μετρήσεις με τοπικούς μετρητές στους χώρους των καταλυμάτων	Νερό	Εφαρμογή ενός ειδικού ανά τόπο σχεδίου διαχείρισης του νερού που περιλαμβάνει: i) τοπικούς μετρητές και συγκριτική αξιολόγηση για όλες τις σημαντικές διεργασίες και περιοχές που καταναλώνουν νερό· ii) τακτική επιθεώρηση και συντήρηση των σημείων διαρροής του συστήματος ύδρευσης και των συσκευών. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.1) Συνολική κατανάλωση νερού $\leq 140 \text{ L}$ ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση σε ξενοδοχεία πλήρους εξυπηρέτησης και $\leq 100 \text{ L}$ ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση σε καταλύματα όπου η πλειονότητα των μπάνιων είναι κοινά για τα δωμάτια (π.χ. ξενώνες νέων). (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.1)
2. Ποσότητα ρούχων για πλύσιμο ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	kg ρούχα για πλύσιμο/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	Συνολική ποσότητα ρούχων για πλύσιμο ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση. Ο δείκτης αυτός επηρεάζεται από τον βαθμό επανάχρησης, την ποιότητα των υφασμάτων, το μέγεθος και τη συχνότητα.	Ανά εγκατάσταση	Νερό Ενεργειακή απόδοση	Μείωση κατά τουλάχιστον 30 % ρούχων για πλύσιμο χάρη στην επανάχρηση πετσετών και κλινοσκεπασμάτων. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.3)
3. Κατανάλωση χημικών προϊόντων για καθαρισμό και πλύσιμο πιάτων με όρους ενεργών χημικών στατιστικών ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	g/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	Ο δείκτης αυτός περιλαμβάνει όλα τα χημικά προϊόντα για καθαρισμό και πλύσιμο πιάτων (εκτός των απορρυπαντικών, ειδικών καθαριστικών και χημικών για την πισίνα). Η ποσότητα που αναφέρεται είναι με όρους δραστικών χημικών συστατικών.	Ανά εγκατάσταση	Απόβλητα	Κατανάλωση χημικών προϊόντων για τον καθαρισμό και το πλύσιμο των πιάτων (εκτός απορρυπαντικών, ειδικών καθαριστικών και χημικών για πισίνες) $\leq 10 \text{ g}$ δραστικών χημικών συστατικών ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.3)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
4. Ποσοστό χημικών και υφασμάτων με οικολογικό σήμα ISO τύπου I	%	Ποσοστό χημικών με οικολογικό σήμα ISO τύπου I (για καθαρισμό, σαπούνια, σαμπουάν κ.λπ.) και υφασμάτων που χρησιμοποιήθηκαν.	Ανά εγκατάσταση	Απόβλητα	Τουλάχιστον 80 % (κατά βάρος δραστικού συστατικού ή ποσότητας που αγοράστηκε) των καθαριστικών πάσης χρήσης, καθαριστικών τουαλέτας, σαπουνιών και σαμπουάν που χρησιμοποιούνται από το τουριστικό κατάλυμα έχουν οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. οικολογικό σήμα της ΕΕ). (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.3)
5. Κατανάλωση νερού ανά kg ρούχων για πλύσιμο	L/kg ρούχα για πλύσιμο	Ο δείκτης αυτός μετρά την κατανάλωση νερού στον πλήρη κύκλο πλύσης ανά kg ρούχων για πλύσιμο.	Ανά πλυντήριο που χρησιμοποιείται από το κατάλυμα	Νερό	Για λειτουργίες πλυσίματος μικρής κλίμακας, όλα τα νέα οικιακά πλυντήρια έχουν κατάταξη ενεργειακής απόδοσης A+++ και τα εμπορικά πλυντήρια έχουν μέση κατανάλωση νερού πλυντηρίου ≤ 7 L ανά kg ρούχων για πλύσιμο. Συνολική κατανάλωση νερού στον πλήρη κύκλο πλύσης στις λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας ≤ 5 L ανά kg υφάσματος για πλυντήριο καταλύματος και ≤ 9 L ανά kg υφάσματος για πλυντήριο εστιατορίου. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.5)
6. Κατανάλωση ενέργειας ανά kg ρούχων για πλύσιμο	kWh/kg ρούχων για πλύσιμο	Ο δείκτης αυτός μετρά την κατανάλωση ενέργειας στον πλήρη κύκλο πλύσης ανά kg ρούχων για πλύσιμο.	Ανά πλυντήριο που χρησιμοποιείται από το κατάλυμα	Ενεργειακή απόδοση	Συνολική επιτόπια κατανάλωση ενέργειας από μικρής κλίμακας πλυντήρια επιτόπου $\leq 2,0$ kWh ανά kg υφασμάτων, για στεγνά και τελικά προϊόντα πλυντηρίου. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.4) Συνολική κατανάλωση ενέργειας για στεγνά και τελικά προϊόντα πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας $\leq 0,90$ kWh ανά kg υφάσματος για πλυντήριο καταλύματος και $\leq 1,45$ kWh ανά kg υφάσματος για πλυντήριο εστιατορίου. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.5)
7. Ποσοστό απορρυπαντικών πλυσίματος με οικολογικό σήμα	%	Ποσοστό απορρυπαντικών πλυσίματος με οικολογικό σήμα που χρησιμοποιείται στο πλυντήριο	Ανά πλυντήριο που χρησιμοποιείται από το κατάλυμα	Απόβλητα	Τουλάχιστον 80 % των χρησιμοποιούμενων απορρυπαντικών πλυντηρίου μικρής κλίμακας (κατά βάρος δραστικού συστατικού ή ποσότητας που αγοράστηκε) έχουν οικολογικό σήμα ISO τύπου I (δηλ. οικολογικό σήμα ΕΕ, σκανδιναβικός κύκνος, Blaue Engel). (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.4)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
					Για λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας, αποκλειστική χρήση απορρυπαντικών πλυντηρίου για επαγγελματική χρήση που είναι σύμφωνα με το οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. οικολογικό σήμα ΕΕ, σκανδιναβικός κύκνος) σε κατάλληλες δόσεις. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.5)
8. Υπηρεσίες πλυντηρίου με οικολογικό σήμα	(N/O)	Ο δείκτης αυτός αναφέρεται στην ανάθεση σε εξωτερικούς συνεργάτες υπηρεσιών πλυσίματος που διαθέτουν οικολογικό σήμα τύπου I ISO.	Ανά πάροχο υπηρεσιών πλυντηρίου που χρησιμοποιείται από το κατάλυμα	Νερό Ενεργειακή απόδοση	Όλες οι πλύσεις που ανατίθενται σε εξωτερικούς συνεργάτες από πάροχο στον οποίο έχει δοθεί οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. σκανδιναβικός κύκνος) και όλες οι λειτουργίες πλυντηρίου μεγάλης κλίμακας που γίνονται εντός της μονάδας, ή οι λειτουργίες πλυντηρίου που ανατίθενται σε εξωτερικούς μη πιστοποιημένους συνεργάτες πληρούν τα σχετικά σημεία αναφοράς. (Βέλτιστη πρακτική: 3.4.5)
9. Υλοποίηση σχεδίου περιβαλλοντικής διαχείρισης πισίνας	(N/O)	Η υλοποίηση σχεδίου περιβαλλοντικής διαχείρισης πισίνας περιλαμβάνει παρακολούθηση νερού, ενέργειας και χημικών.	Ανά εγκατάσταση	Νερό Ενεργειακή απόδοση Αποδοτική χρήση υλικών	Εφαρμογή ενός σχεδίου αποδοτικότητας για την πισίνα και τους χώρους σπα που περιλαμβάνει: i) συγκριτική αξιολόγηση για την κατανάλωση νερού, ενέργειας και χημικών προϊόντων στην πισίνα και τους χώρους σπα, εκφραζόμενα ανά m ² εμβαδού πισίνας και ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση· ii) ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης χλωρίου μέσω βελτιωμένης δοσολογίας και χρήσης συμπληρωματικών μεθόδων απολύμανσης όπως ο οζοντισμός και η χρήση UV. (BEMP 3.4.6)
10. Ανακύκλωση οικιακών λυμάτων ή όμβριων υδάτων	(N/O)	Ο δείκτης δηλώνει αν έχει εγκατασταθεί και χρησιμοποιείται σύστημα που αξιοποιεί τα οικιακά λύματα για εσωτερική ή εξωτερική χρήση (π.χ. πότισμα) ή εκμεταλλεύεται τα όμβρια ύδατα για εσωτερικούς σκοπούς (π.χ. έκπλυση αποχωρητήριου)	Ανά εγκατάσταση Επίπεδο οργανισμού: % των χώρων	Νερό	Εγκατάσταση συστήματος ανακύκλωσης των όμβριων υδάτων που ικανοποιεί την εσωτερική ζήτηση σε νερό και / ή ενός συστήματος ανακύκλωσης των οικιακών λυμάτων που ικανοποιεί την εσωτερική ή εξωτερική ζήτηση σε νερό. (BEMP 3.4.7)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
11. Παραγωγή αποβλήτων ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	kg/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	Ο δείκτης αυτός αναφέρεται στη συνολική παραγωγή αποβλήτων (είτε με διαλογή είτε χωρίς). Σκοπός είναι να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων πρόληψης των αποβλήτων (π.χ. επανάχρηση).	Τουλάχιστον ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού) Ανά πηγή (π.χ. κουζίνα, καθαρισμός δωματίων)	Απόβλητα Αποδοτική χρήση υλικών	Συνολική παραγωγή αποβλήτων (αυτών που έχουν υποστεί διαλογή και αυτών που δεν έχουν υποστεί διαλογή) $\leq 0,6$ kg ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση. (BEMP 3.5.1)
12. Ποσοστό αποβλήτων που αποστέλλονται για επανάχρηση ή ανακύκλωση	%	Ο δείκτης αυτός εκφράζει την ποσότητα αποβλήτων (εκφραζόμενη σε βάση βάρους) που συλλέγεται χωριστά και στέλνεται για ανακύκλωση.	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Απόβλητα Αποδοτική χρήση υλικών	Τουλάχιστον το 84 % των αποβλήτων, εκφραζόμενο κατά βάρος, αποστέλλεται για ανακύκλωση. (BEMP 3.5.2)
13. Απόβλητα που δεν υπέστησαν διαλογή ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	kg/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	Ο δείκτης αυτός μετρά την ποσότητα αποβλήτων που δεν υπέστησαν διαλογή (και δεν εστάλησαν για ανακύκλωση).	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Απόβλητα Αποδοτική χρήση υλικών	Απόβλητα που δεν έχουν υποστεί διαλογή και αποστέλλονται για διάθεση $\leq 0,16$ kg ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση. (BEMP 3.5.2)
14. Αποδοτικότητα αφαίρεσης επιτόπου από την επεξεργασία των λυμάτων	% αφαίρεσης BOD ₅ , COD, συνολικού αζώτου, συνολικού φωσφόρου συγκέντρωση BOD ₅ , COD, συνολικού αζώτου, συνολικού φωσφόρου στα τελικά λύματα (mg/L)	Ο δείκτης αναφέρεται στην επίδοση των συστημάτων επεξεργασίας των λυμάτων επιτόπου (όταν υπάρχουν).	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο	Απόβλητα Νερό	Όπου δεν είναι δυνατό να σταλούν τα λύματα για κεντρική επεξεργασία, επιτόπου επεξεργασία των λυμάτων περιλαμβάνει προεργασία (κοσκίνισμα/bar-rack, εξισορρόπηση και ιζηματοποίηση) που ακολουθείται από βιολογική επεξεργασία με αφαίρεση > 95 % BOD ₅ , νιτροποίηση > 90 % και αναερόβια χώνευση της περισσευόμενης ιλύος εκτός χώρου παραγωγής. (BEMP 3.5.3)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
15. Υλοποίηση ενός σχεδίου διαχείρισης της ενέργειας ανά τοποθεσία	(N/O)	Ο δείκτης δηλώνει αν εφαρμόζεται ένα ειδικό ανά τόπο σχέδιο διαχείρισης της ενέργειας που περιλαμβάνει τοπικούς μετρητές για όλες τις σημαντικές δραστηριότητες που καταναλώνουν ενέργεια και αν υπολογίζονται και αναφέρονται οι σχετικοί με την ενέργεια εκπομπών CO ₂ .	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο και σε επίπεδο οργανισμού (συγκεντρωτική αξία)	Ενεργειακή απόδοση	Εφαρμογή ενός ειδικού ανά τόπο σχεδίου διαχείρισης της ενέργειας που περιλαμβάνει: i) τοπικούς μετρητές και συγκριτική αξιολόγηση για όλες τις σημαντικές διεργασίες και περιοχές που καταναλώνουν ενέργεια· ii) υπολογισμό και αναφορά της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας και των σχετικών με την ενέργεια εκπομπών CO ₂ . (BEMP 3.6.1)
16. Ειδική κατανάλωση ενέργειας	kWh/m ² ανά έτος	Συνολική χρήση ενέργειας ανά μονάδα και ανά έτος με όρους τελικής ενέργειας. Η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας δεν θα πρέπει να αφαιρείται. Σε περιπτώσεις όπου η ενέργεια θέρμανσης και ψύξης μπορεί να διαχωριστεί από την ενέργεια άλλων δραστηριοτήτων, συνιστάται να αναφέρονται χωριστά.	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο και σε επίπεδο οργανισμού (συγκεντρωτική αξία)	Ενεργειακή απόδοση	Για τα υπάρχοντα κτίρια, τελική χρήση ενέργειας για θέρμανση, εξαερισμό, κλιματισμό και θέρμανση του νερού ≤ 75 kWh ή συνολική τελική χρήση ενέργειας ≤ 180 kWh, ανά θερμαινόμενο και ψυχόμενο m ² επιφάνειας ανά έτος. (Βέλτιστες πρακτικές 3.6.1, 3.6.2 και 3.6.3) Για τα νέα κτίρια, οι βαθμολογημένες επιδόσεις στον τομέα της ενέργειας συμμορφώνονται με τα πρότυπα Minergie P ή PassiveHouse ή με ισοδύναμα. (βλ. βέλτιστη πρακτική: 3.6.2 και 3.6.3) Οι αντλίες θερμότητας νερού-νερού και/ή γεωθερμική θέρμανση/ψύξη χρησιμοποιούνται κατά προτίμηση σε συμβατικά συστήματα θέρμανσης-ψύξης όταν είναι εφικτό και οι αντλίες θερμότητας πληρούν τα κριτήρια του οικολογικού σήματος EE και έχουν την καλύτερη κατάταξη ενεργειακής απόδοσης. (BEMP 3.6.4) Συνολική χρήση ηλεκτρικής ενέργειας ≤ 80 kWh ανά m ² επιφάνειας δαπέδου που θερμαίνεται και ψύχεται κατ' έτος. (BEMP 3.6.5)
17. Εγκατεστημένη ικανότητα φωτισμού	W/m ²	Εγκατεστημένη ισχύς φωτισμού για την πλήρωση αναγκών φωτισμού ανά μονάδα επιφάνειας.	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο	Ενεργειακή απόδοση	Εγκατεστημένη ικανότητα φωτισμού ≤ 10 W ανά m ² (BEMP 3.6.5) Συνολική χρήση ηλεκτρικής ενέργειας ≤ 25 kWh ανά m ² εμβαδού δαπέδου που θερμαίνεται και ψύχεται κατ' έτος. (BEMP 3.6.5)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
		Ένας εναλλακτικά καλός τεχνικός δείκτης είναι ο Lumens/m ² αλλά οι περιβαλλοντικές επιδόσεις συνδέονται περισσότερο με την εγκατεστημένη ισχύ που μετριέται σε W/m ² .			Συνολική χρήση ηλεκτρικής ενέργειας ≤ 80 kWh ανά m ² εμβαδού δαπέδου που θερμαίνεται και ψύχεται κατ'έτος. (BEMP 3.6.5)
18. Ποσοστό τελικής χρήσης ενέργειας που έχει ικανοποιηθεί με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που παράγεται επί τόπου	%	Η αναλογία μεταξύ της ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές επιτόπου στον προορισμό και της συνολικής ζήτησης για ενέργεια στον προορισμό με όρους τελικής ενέργειας.	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο και σε επίπεδο οργανισμού (συγκεντρωτική αξία)	Ενεργειακή απόδοση	Το ισοδύναμο του 50 % της ετήσιας χρήσης ενέργειας των καταλυμάτων παράγεται επιτόπου από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. (BEMP 3.6.6)
19. Χρήση πιστοποιημένων μονάδων ανανεώσιμης ενέργειας	(N/O)	Ο εν λόγω δείκτης δηλώνει αν η μονάδα καταλυμάτων αγοράζει ενέργεια από μη επιτόπιες πιστοποιημένες ανανεώσιμες πηγές (π.χ. ηλεκτρισμό από ανανεώσιμες πηγές). Η πιστοποίηση πρέπει να εξασφαλίζει ότι η ενέργεια που αγοράζεται από ανανεώσιμες πηγές δεν έχει ήδη πιστωθεί σε άλλον οργανισμό ή στο εθνικό μέσο μείγμα ηλεκτρικού ρεύματος.	Ανά ξενοδοχείο ή ισοδύναμο και σε επίπεδο οργανισμού (συγκεντρωτική αξία)	Ενεργειακή απόδοση	Το 100 % της ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από ιχνηλάσιμες ανανεώσιμες πηγές ηλεκτρισμού που δεν έχουν πιστωθεί σε άλλο οργανισμό ή στο εθνικό μέσο μείγμα ηλεκτρικού ρεύματος ή που χρονολογούνται λιγότερο από δύο χρόνια. (BEMP 3.6.6)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΥΖΙΝΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ					
1. Ποσοστό περιβαλλοντικά πιστοποιημένων συστατικών (κατά αξία)	%	Ο δείκτης αυτός αναφέρεται συστατικά πιστοποιημένα με σχετικά περιβαλλοντικά πρότυπα (π.χ. βιολογικά, MSC).	Ανά βασικό συστατικό που αγοράστηκε (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Όλοι	Ο οργανισμός είναι σε θέση να παρέχει τεκμηριωμένη πληροφόρηση, τουλάχιστον και για τη χώρα καταγωγής, για όλα τα κύρια συστατικά. (BEMP 3.7.1) Τουλάχιστον 60 % των τροφίμων και ποτών, ανά αξία προμήθειας, είναι περιβαλλοντικά πιστοποιημένα (π.χ. βιολογικά). (BEMP 3.7.1)
2. Η παραγωγή οργανικών αποβλήτων (kg ανά συνδαιτυμόνα)	kg/συνδαιτυμόνα	Συνολικά οργανικά απόβλητα διαιρούμενα με τον αριθμό κουβέρ (συνδαιτυμόνων) που εξυπηρετήθηκαν.	Τουλάχιστον ανά κουζίνα ή ξενοδοχείο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Απόβλητα Αποδοτική χρήση υλικών	Συνολική παραγωγή οργανικών αποβλήτων $\leq 0,25$ kg ανά συνδαιτυμόνα και παραγωγή αποβλήτων που θα μπορούσαν να αποφευχθούν $\leq 0,18$ kg ανά συνδαιτυμόνα. (BEMP 3.7.2)
3. Ποσοστά οργανικών αποβλήτων που αποστέλλονται για αναερόβια χώνευση, εναλλακτική ανάκτηση ενέργειας, κομποστοποίηση επιτόπου ή αποστολή για κομποστοποίηση	%	Τα εστιατόρια και οι κουζίνες ξενοδοχείων θα αναφέρουν ξεχωριστά τις ποσότητες οργανικών αποβλήτων που στέλνουν για αναερόβια χώνευση, για εναλλακτική ανάκτηση ενέργειας ή για κομποστοποίηση επιτόπου ή εκτός των χώρων, ως ποσοστά της συνολικής παραγωγής οργανικών αποβλήτων.	Ανά κουζίνα ή ξενοδοχείο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Απόβλητα Αποδοτική χρήση υλικών	≥ 95 % των οργανικών αποβλήτων διαχωρίζονται, δεν στέλνονται για υγειονομική ταφή αλλά, όπου είναι δυνατόν, για αναερόβια χώνευση ή εναλλακτική ανάκτηση ενέργειας. (BEMP 3.7.2)
4. Κατανάλωση νερού κουζίνας ανά συνδαιτυμόνα	L/συνδαιτυμόνα	Αναλογία της συνολικής κατανάλωσης νερού κουζίνας με τον αριθμό των κουβέρ (συνδαιτυμόνων).	Τουλάχιστον ανά κουζίνα ή ξενοδοχείο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού) Ανά δραστηριότητα	Νερό Ενεργειακή απόδοση	Εφαρμογή ενός σχεδίου διαχείρισης του νερού που καταναλώνεται στην κουζίνα, το οποίο περιλαμβάνει παρακολούθηση και αναφορά της συνολικής κατανάλωσης του νερού που καταναλώνεται στην κουζίνα κανονικοποιημένης ανά συνδαιτυμόνα, και εντοπισμό των μέτρων προτεραιότητας για τη μείωση της κατανάλωσης νερού. (BEMP 3.7.3)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
		Πολλές δραστηριότητες συμβάλλουν στην κατανάλωση νερού και ιδανικά η παρακολούθηση θα πρέπει να είναι σε επίπεδο δραστηριότητας (πλύσιμο πιάτων, βρύσες, ατμομάγειρες κ.λπ.).			
5. Ποσοστό χημικών καθαρισμού κουζίνας και πλυντηρίου με οικολογικό σήμα	%	Ο παρών δείκτης αναφέρει το ποσοστό χημικών καθαρισμού κουζίνας και πλυσίματος πιάτων με οικολογικό σήμα ISO τύπου I.	Ανά εγκατάσταση	Απόβλητα	Τουλάχιστον 70 % του μεγέθους της αγοράς χημικών προϊόντων καθαρισμού (πλην καθαριστικών φούρνου) για πλύσιμο πιάτων και καθαρισμό (δηλ. οικολογικό σήμα ΕΕ). (BEMP 3.7.3)
6. Ειδική χρήση ενέργειας ανά συνδαιτυμόνα	kWh/συνδαιτυμόνα	Συνολική χρήση ενέργειας για την κουζίνα διαιρούμενη διά του αριθμού των κουβέρ. Ο δείκτης αυτός περιλαμβάνει όλες τις πηγές ενέργειας (π.χ. ηλεκτρισμό, φυσικό αέριο, LPG). Πολλές δραστηριότητες συμβάλλουν στην κατανάλωση νερού και ιδανικά η παρακολούθηση θα πρέπει να είναι σε επίπεδο δραστηριότητας (πλύσιμο πιάτων, βρύσες κ.λπ.).	Τουλάχιστον ανά κουζίνα ή ξενοδοχείο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού) Ανά δραστηριότητα	Ενεργειακή απόδοση	Εφαρμογή ενός σχεδίου διαχείρισης της ενέργειας που καταναλώνεται στην κουζίνα, το οποίο περιλαμβάνει παρακολούθηση και αναφορά της συνολικής χρήσης ενέργειας που καταναλώνεται στην κουζίνα κανονικοποιημένης ανά συνδαιτυμόνα, και εντοπισμό των μέτρων προτεραιότητας για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. (BEMP 3.7.4)
ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ/ΚΑΜΠΙΝΓΚ					
1. Περιβαλλοντική πληροφόρηση / εκπαίδευση διαθέσιμη για τους φιλοξενούμενους (N/O)	(N/O)	Ο δείκτης αυτός αναφέρεται στη διαθεσιμότητα π.χ. πληροφοριών για επιλογές κινητικότητας χαμηλού αντικτύπου (π.χ. ποδήλατα, δημόσιες μεταφορές, ηλεκτρικά ποδήλατα), στην παροχή σεμιναρίων για περιβαλλοντικά ζητήματα και περιπάτων στη φύση.	Ανά κατασκήνωση/κάμπινγκ	Όλοι	Η εταιρεία παροχής καταλυμάτων ενθαρρύνει και διευκολύνει περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά και δραστηριότητες, αλλά και παρέχει περιβαλλοντική εκπαίδευση για τους φιλοξενούμενους μέσω επιτόπιων δραστηριοτήτων και σεμιναρίων. (BEMP 3.8.1)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
2. Υλοποίηση σχεδίου διαχείρισης της βιοποικιλότητας	(N/O)	Ο δείκτης αναφέρεται στην υλοποίηση ενός σχεδίου διαχείρισης της βιοποικιλότητας στην κατασκήνωση/κάμπινγκ.	Ανά κατασκήνωση/κάμπινγκ	Βιοποικιλότητα	<p>Διατήρηση ή αύξηση της επιτόπιας βιοποικιλότητας με τη φύτευση εγχώριων ειδών, δημιουργία καταφυγίων για τοπικά ζωικά είδη και εγκατάσταση πράσινων ή καφέ στεγών όπου αυτό είναι δυνατό, και με την ελαχιστοποίηση των χημικών εισροών, της φωτορύπανσης και της ηχορύπανσης. (BEMP 3.8.2)</p> <p>Ελαχιστοποίηση της φωτορύπανσης και της ενόχλησης της άγριας πανίδας με την εγκατάσταση αποδοτικών φωτιστικών, σε κατάλληλη γωνία, που ρυθμίζονται με χρονιστή ή αισθητήρα, για εξωτερικό φωτισμό που παράγει μηδέν φωτισμό προς τα πάνω. (BEMP 3.8.2)</p> <p>Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού με τη φύτευση εγχώριων ειδών και καλύμματος εδάφους και με την εγκατάσταση ελεγχόμενων συστημάτων άρδευσης με οικιακά λύματα όπου αυτό είναι δυνατόν. (BEMP 3.8.2)</p>
3. Ειδική χρήση ενέργειας ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	kWh/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	<p>Συνολική χρήση ενέργειας στην κατασκήνωση/κάμπινγκ ανά φιλοξενούμενο/διανυκτέρευση με όρους τελικής ενέργειας.</p> <p>Πρέπει να δηλώνεται σαφώς αν η ανανεώσιμη ενέργεια που παράγεται επί τόπου περιλαμβάνεται ή όχι στο σχήμα και πάντως μπορεί επίσης να εκφραστεί ξεχωριστά.</p> <p>Η ενέργεια που χρησιμοποιείται μέσα στα κτίρια και τις κουζίνες μπορεί επίσης να εκφράζεται χωριστά ως kWh/m²-έτος και kWh/πελάτη του εστιατορίου.</p>	<p>Ανά κάμπινγκ (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)</p> <p>Ανά δραστηριότητα</p>	Ενεργειακή απόδοση	<p>Η ειδική τελική χρήσης ενέργειας (εκτός τις ανανεώσιμης ενέργειας που παράγεται επιτόπου) είναι ≤ 2,0 kWh ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση. (BEMP 3.8.3)</p>

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
4. Ποσοστό τελικής χρήσης ενέργειας που έχει ικανοποιηθεί με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που παράγεται επί τόπου	%	Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως ποσοστό της τελικής ενέργειας που χρησιμοποιήθηκε και η οποία παρήχθη επιτόπου από ανανεώσιμες πηγές.	Ανά κάμπινγκ (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού) Ανά δραστηριότητα	Ενεργειακή απόδοση	— (Βέλτιστη πρακτική: 3.8.3)
5. Χρήση πιστοποιημένων μονάδων ανανεώσιμης ενέργειας	(N/O)	Ο εν λόγω δείκτης δηλώνει αν η μονάδα καταλυμάτων αγοράζει ενέργεια από μη επιτόπιες πιστοποιημένες ανανεώσιμες πηγές (π.χ. ηλεκτρισμό από ανανεώσιμες πηγές). Η πιστοποίηση πρέπει να εξασφαλίζει ότι η ενέργεια που αγοράζεται από ανανεώσιμες πηγές δεν έχει ήδη πιστωθεί σε άλλον οργανισμό ή στο εθνικό μέσο μείγμα ηλεκτρικού ρεύματος.	Ανά κάμπινγκ (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού) Ανά δραστηριότητα	Ενεργειακή απόδοση	Το 100 % της ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από ιχνηλάσιμες ανανεώσιμες πηγές ηλεκτρισμού που δεν έχουν πιστωθεί σε άλλο οργανισμό ή στο εθνικό μέσο μείγμα ηλεκτρικού ρεύματος ή που χρονολογούνται λιγότερο από δύο χρόνια. (Βέλτιστη πρακτική 3.8.3)
6. Κατανάλωση νερού ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	L/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	Η κατανάλωση του νερού μετρείται στις εγκαταστάσεις του κάμπινγκ μία φορά τον χρόνο και διαίρεται με τον αριθμό των φιλοξενούμενων-διανυκτερεύσεις Η κατανάλωση του νερού για μεγάλες πισίνες ή εστιατόρια που εξυπηρετούν πολλούς μη κατοίκους μπορεί να εξαιρεθεί από τον δείκτη αυτόν για την αξιολόγηση με βάση τα σημεία αναφοράς για την παροχή καταλύματος.	Ανά κάμπινγκ (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Νερό	Συνολική κατανάλωση νερού \leq 94 λίτρα ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση για κατασκηνώσεις τεσσάρων ή πέντε αστέρων με πλήρη υποδομή και κατανάλωση νερού \leq 58 λίτρα ανά \leq 58 λίτρα ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση για όλες τις άλλες κατασκηνώσεις/κάμπινγκ. (BEMP 3.8.4)

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας και συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
7. Απόβλητα που δεν υπέστησαν διαλογή ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	kg/φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση	Ο δείκτης αυτός μετρά την ποσότητα αποβλήτων που δημιουργήθηκαν και δεν υπέστησαν διαλογή.	Τουλάχιστον ανά εγκατάσταση κάμπινγκ ή ισοδύναμο (είναι δυνατή η συγκέντρωση σε επίπεδο οργανισμού)	Απόβλητα Αποδοτική χρήση υλικών	Υπολειμματικά απόβλητα που εστάλησαν για διάθεση $\leq 0,2$ kg ανά φιλοξενούμενο-διανυκτέρευση. (BEMP 3.8.5)